

Kommunfullmäktige

Revisionsberättelser avseende Uppsala kommuns verksamhet under 2016 och fråga om ansvarsfrihet

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta

att bevilja kommunstyrelsen och övriga nämnder, samt de enskilda förtroendevalda i dessa organ, ansvarsfrihet för 2016 års verksamhet.

Ärendet

Kommunrevisionen har till Uppsalas kommunfullmäktige överlämnat:

Revisionsberättelse

Revisorernas redogörelse

Granskningsrapport bokslut och årsredovisning (KPMG)

Granskningsrapport intern kontroll (KPMG)

Granskningsrapport anläggningsredovisningen (KPMG)

Granskningen har utförts i enlighet med god revisions sed i kommunal verksamhet.

Kommunrevisionen tillstyrker att kommunstyrelsen och övriga nämnder, samt de enskilda förtroendevalda i dessa organ, beviljas ansvarsfrihet för 2016 års verksamhet.

Kommunfullmäktiges presidium har berett ärendet och föreslår att kommunfullmäktige beviljar kommunstyrelsen och övriga nämnder, samt de enskilda förtroendevalda i dessa organ, ansvarsfrihet för 2016 års verksamhet.

Carl Lindberg
Ordförande

Uppsala kommun
Revisorererna

Till Kommunfullmäktige i Uppsala kommun

Revisionsberättelse för år 2016

Vi, av kommunfullmäktige valda revisorer i Uppsala, har granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet under år 2016. Genom av kommunfullmäktige utsedda lekmannarevisorer har även kommunens helägda bolag granskats.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. KPMG har biträtt oss vid revisionen.

Årets resultat blev +381 mkr. Årets budgeterade resultat uppgick till +56 mkr. Samtliga styrelser och nämnder redovisar positiva resultat eller resultat nära budget. Kommunens finansiella mål gällande resultat nåddes.

I årsredovisningen ges en detaljerad uppföljning av de 34 inriktningsmål som fastställts av fullmäktige. Ungefär hälften av målen uppges som i hög grad uppnådda och hälften delvis uppnådda.

Vi kommenterade i förra årets revisionsberättelse brister i den interna kontrollen och uppmanade kommunstyrelsen att säkerställa att bristerna åtgärdades. Under 2016 har kommunstyrelsen vidtagit ett antal åtgärder för att stärka den interna kontrollen. Kommunstyrelsen har även aktivt följt nämndernas arbete med intern kontroll. Vi bedömer att den interna kontrollen stärkts men att den fortfarande bör förbättras. Vi rekommenderar kommunstyrelse och nämnder att ta till sig innehållet i bifogade rapport Granskning av intern kontroll.

Vi kommenterade i förra årets revisionsberättelse även brister i exploateringsredovisningen. Kommunen har under 2016 arbetat med att utreda öppna projekt i redovisningen. Arbetet är inte slutfört. I årsredovisningen för 2016 har en post på 1,35 miljarder kr bokats upp som anläggningstillgång. Motsvarande belopp har bokförts som förutbetalad intäkt. Vi bedömer att balansräkningen efter denna uppbokning ger en bättre bild av verkligheten. Vi har dock inte underlag för att bedöma om bokningen i sig är korrekt och fortfarande återstår väsentliga fel i exploateringsredovisningen. Vi understryker att dessa fel måste åtgärdas snarast. Rättelserna kan få stor påverkan på resultat- och balansräkningarna som även behöver beaktas i kommande budgetar.

Vi bedömer sammantaget att styrelser och nämnder bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna med undantag för poster kopplade till markexploateringen i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att kommunstyrelsens och övriga nämnders interna kontroll bör utvecklas ytterligare.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för kommunstyrelse, nämnder och enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2016.

Uppsala den 10 april 2017

 Erica Närlinge Ordförande	 Pradip Datta Vice ordförande	 Magnus Andersson
 Lise-Lotte Argulander	 Hans Edlund	 Sture Jansson
 Fredrik Leijerstam	 Lars-Olof Lindell	 Henry Montgomery
 Jan-Olov Sjölund		 Gunilla Zetterling

Revisorernas redogörelse för verksamhetsåret 2016

Under verksamhetsåret 2016 har Uppsala kommuns revisorer granskat den verksamhet som bedrivs inom kommunstyrelsen och övriga nämnders ansvarsområden. Utgångspunkten för granskningen har varit att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen inom nämnderna varit tillräcklig.

Revisorer för granskning av 2016 års verksamhet har varit:

Erica Närlinge
Pradip Datta
Magnus Andersson
Lise-Lotte Argulander
Hans Edlund
Sture Jansson
Fredrik Leijerstam
Lars-Olof Lindell
Henry Montgomery
Jan-Olov Sjölund
Gunilla Zetterling

Erica Närlinge valdes av kommunfullmäktige som revisor från 31 mars 2017 och ersatte Cecilia Hamenius.

För fullgörande av revisionen har vi biträttats av KPMG.

Kommunrevisionen utförs på kommunfullmäktiges uppdrag av förtroendevalda revisorer med biträde av sakkunniga revisionskonsulter inom ramen för gällande reglemente och god revisionssed. Följande huvudmoment ingår:

- Förvaltningsrevision som granskar verksamhetens måluppfyllelse avseende innehåll och prestanda inom fastställda ekonomiska ramar. Här ingår också uppföljning och utvärdering av verksamhetens organisation med administrativa föreskrifter vad gäller delegation av beslut och rutiner för övergripande kontroll och rapportering.
- Granskning av delårsbokslut, årsredovisning och löpande redovisning.
- Möten med kommunstyrelse, nämnder och förvaltningsledningar.
- Revisorerna följer också verksamheten genom handlingar och protokoll från kommunstyrelsen och nämnderna.

Revisorerna har i revisionsberättelse daterad 2017-04-10 uttalat sina slutsatser från granskningen och tillstyrkt ansvarsfrihet för styrelser, nämnder och ledamöter. I revisionsberättelsen lyfter revisorerna fram frågor som bör prioriteras och områden för förbättringar enligt följande överväganden:

Årets resultat blev +381 mkr. Årets budgeterade resultat uppgick till +56 mkr. Samtliga styrelser och nämnder redovisar positiva resultat eller resultat nära budget. Kommunens finansiella mål gällande resultat nåddes.

I årsredovisningen ges en detaljerad uppföljning av de 34 inriktningsmål som fastställts av fullmäktige. Ungefär hälften av målen uppges som i hög grad uppnådda och hälften delvis uppnådda.

Vi kommenterade i förra årets revisionsberättelse kvarstående brister i den interna kontrollen och uppmanade kommunstyrelsen att säkerställa att bristerna åtgärdades. Under 2016 har kommunstyrelsen vidtagit ett antal åtgärder för att stärka den interna kontrollen. Kommunstyrelsen har även aktivt följt nämndernas arbete med intern kontroll. Vi bedömer att den interna kontrollen stärkts men att den fortfarande bör förbättras. Vi rekommenderar kommunstyrelsen och nämnderna att ta till sig innehållet i bifogade rapport Granskning av intern kontroll.

Vi kommenterade i förra årets revisionsberättelse även brister i exploateringsredovisningen. Kommunen har under 2016 arbetat med att utreda öppna projekt i redovisningen. Arbetet är inte slutfört. I årsredovisningen för 2016 har en post på 1,35 miljarder kr bokats upp som anläggningstillgång. Motsvarande belopp har bokförts som förutbetalad intäkt. Vi bedömer att balansräkningen efter denna uppbokning ger en bättre bild av verkligheten. Vi har dock inte underlag för att bedöma om bokningen i sig är korrekt och fortfarande återstår väsentliga fel i exploateringsredovisningen. Vi understryker att dessa fel måste åtgärdas snarast. Rättelserna kan få stor påverkan på resultat- och balansräkningarna som även behöver beaktas i kommande budgetar.

Under året har följande granskningar genomförts:

Anläggningsredovisning

Utifrån KPMGs granskningsrapport lämnar revisionen följande rekommendationer:

- KS bör säkerställa att utredningen av gamla projekt färdigställs så att samtliga avslutade projekt stängts i redovisningen till delårsrapporten per 2017-08-31.
- För områden där tydliga etapper kan urskiljas bör varje etapp ses som ett delprojekt som ska avslutas när det färdigställts även om inte samtliga delprojekt i området avslutats.
- Markförsäljningar ska redovisas som intäkt vid tillträde medan gatukostnadsersättningar och exploateringsavgifter ska periodiseras mot avskrivningarna på de anläggningar de är avsedda att bekosta. De intäkter som periodiseras måste vara kopplade till specifika anläggningar.
- Hanteringen av komponenten gatukropp bör analyseras noggrant. Det finns i kommunvärlden olika åsikter om hur gatukroppen ska hanteras i redovisningen.
- Dokumentet Principer för komponentavskrivning bör kompletteras med riktlinjer rörande fördelning av anskaffningsvärde för gata/väg på olika komponenter.
- Komponentmetoden bör användas även på de anläggningar som hör till äldre exploateringsprojekt som nu är under utredning.

IT-relaterade kontroller

Kommunrevisionen i Uppsala har gett KPMG i uppdrag att granska IT-processer och generella IT-kontroller i kommunen.

Uppsala kommun har de senaste åren genomfört omfattande förändringar avseende kommunens IT-styrning där områden som centralisering, ägarskap och ansvarsfördelning varit centrala frågor. KPMGs sammanfattande bedömning är att Uppsala kommun till stor del lyckats nå önskvärda styrningseffekter. Ytterligare utvecklingsarbete är dock önskvärt. Revisionen rekommenderar att:

- Styrande IT-dokument vidareutvecklas
- Övergripande organisatorisk IT-riskanalys upprättas
- Klassning av kritiska informationstillgångar och kommunens applikationsportfölj vidareutvecklas
- Periodisk genomgång av samtliga användare i kritiska system vidareutvecklas

Revisionen rekommenderar vidare att kommunen tar till sig även övriga utvecklingsförslag som lämnas i KPMGs granskningsrapport.

Intern kontroll

Utifrån KPMGs granskningsrapport lämnar revisionen följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Nämnder och förvaltningar bör stöttas av KS så att arbetet med uppföljning av den interna kontrollen blir mer likartat inom hela kommunen, på en ändamålsenlig nivå.
- Stöttning bör även ske till nämnder och förvaltningar i arbetet med riskanalyser.
- KS bör tillse att samtliga nämnder i sina planer för uppföljning av intern kontroll inkluderar moment inom de obligatoriska områden KS anser motiverade.
- Nämndernas åtgärdsplaner och åtgärder för att minska antalet och andelen avvikelser i stickprovskontrollerna bör följas upp.
- Nämndledamöters aktiva engagemang i arbetet med intern kontroll bör säkerställas.
- Utbildningsinsatser bör genomföras för politiker och tjänstemän.
- En samordning av nämndernas och bolagens arbete med och uppföljning av intern kontroll borde kunna ha positiv effekt i både kommun och bolag. Nämndernas obligatoriska områden torde ha samma giltighet i bolagen.

Uppföljningsrutiner vid myndighetsbeslut inom LSS

Kommunrevisionen i Uppsala har gett KPMG i uppdrag att granska uppföljningsrutiner vid myndighetsbeslut inom LSS.

Omsorgsnämnden ansvarar för verksamhet enligt LSS i Uppsala kommun. LSS är en rättighetslagstiftning som garanterar personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får.

Biståndshandläggare beslutar om insatser samt följer upp insatser för särskilt stöd och särskild service. I samband med att beslut har tagits om insats ställs stora krav på uppföljning av en insats ur ett internt kontrollperspektiv och även vad avser ekonomirutiner.

Granskningen rekommenderar att omsorgsnämnden

- Säkerställer att påbörjad vägledning färdigställs och implementeras
- Säkerställer att myndighetsutövningen likställs mellan biståndshandläggarna både inom avdelningar men också mellan avdelningar
- Säkerställer att en systematisk uppföljning inrättas
- Säkerställer att den interna kontrollen även fokuserar på kunderna och kvaliteten i de insatser som beviljas

Biståndshandläggning inom äldreomsorgen

Kommunrevisionen i Uppsala har gett KPMG i uppdrag att granska hur äldrenämnden arbetar för att bedriva en god och ändamålsenlig biståndshandläggning av äldreomsorgen i Uppsala kommun.

Nedan sammanfattar vi våra bedömningar;

- Vår bedömning är att det finns goda förutsättningar för en hög kvalitet i utredningar då vi bedömer att det finns en rimlig arbetsbelastning på handläggarna. Det är alltid svårt att jämföra kommuner då man ofta har olika ansvarsområden och olika typer av ärenden men vår bedömning är att under alla omständigheter så är förutsättningarna för biståndshandläggarna i Uppsala mycket goda. Med det sagt konstaterar vi att det inte är tillfredsställande att beslut ges hemma hos individer och att uppföljningar görs per telefon. Detta bör äldrenämnden förändra omedelbart.
- Rutiner kring tidsbegränsade beslut är att merparten av besluten sätts med 12 månaders beslut. Vi ser detta som ett utvecklingsområde. Kortare beslut kan innebära kortare insatser och att människor klarar sig själva i högre utsträckning.
- Intervjuer och ärendegranskningar visar på att mål kopplade till besluten delvis saknas.
- Tydligare mål som går att följa och använda för utförarna i genomförandeplaner ser vi som ett utvecklingsområde för nämnden. Här påtalar vi dock i granskningen att ett arbete påbörjats som skall avhjälpa detta.

- Nämndens internkontroll av den egna biståndshandläggningen visar på brister. Detta innebär att ingen kontinuerlig kontroll finns om huruvida de beslut som fattas är likvärdiga. Internkontrolldokument på detta område bör utvecklas.
- Flertalet granskade utredningar inom biståndshandläggningen inom äldreomsorgen visar på korrekta och välskrivna utredningar. Tonen är myndighetsmässig och korrekt.
- Vad gäller samverkan så är detta för nämnden ett utvecklingsområde. Idag saknas samverkan mellan handläggare och utförarverksamheten. Detta får enligt vår bedömning, till konsekvens att man inte har möjlighet till att hitta optimala lösningar för individer avseende deras behov. Detta medför risker för individen men också risker för kommunen att insatser blir längre än nödvändigt.
- Enligt intervjuade chefer och handläggare finns genomförandeplaner i merparten ärenden men de har kvalitetsbrister. Nämnden bör interngranska kvalitet på genomförandeplaner regelbundet.
- Vi anser att bomtid skall inkluderas i schemaarbetet och uppmanar därför äldrenämnden att påbörja ett arbete som utformar rutiner rörande detta område.

Översiktlig granskning av långsiktig planering

Utifrån genomförd granskning rekommenderas;

- De övergripande styrdokumenterna är ändamålsenliga i teori. Nu måste kommunstyrelsen visa handlingskraft att efterleva och genom sin uppsiktsplikt driva verksamheten i kommunkoncernen mot de mål som redovisas i Mål och Budget.
- Kravet på fortsatt effektivisering av verksamheten för att uppnå målen i Mål och Budget måste drivas tydligt av kommunstyrelsen. Detta kan endast ske genom samverkan och dialog mellan förtroendevalda och förvaltningen.
- En kvalitetssäkring av poster i balansräkning i kommunen och i bolagen bör genomföras för att säkerställa kommunkoncernens ekonomiska ställning.
- Beslut finns om samordning av tjänster och system inom kommunkoncernen. Enligt vår bedömning kan denna fråga drivas bättre om det fanns tydligare formulerade styr signaler och krav på verkställighet.
- Pågående omstrukturering inom Stadsbyggnadsförvaltningen är i delar avgörande för att få tydligare rutiner och beslutsunderlag för samhällsutvecklingen i Uppsala.
- För att kunna styra och stötta bolagen är det av vikt att moderbolaget har tillgång till kompetens och resurser. En förstärkning av bolagsstyrningen torde medföra krav på ytterligare resurser.

Grundskola

Efter att ha granskat grundskolans ledningsfunktion i Uppsala rekommenderar vi att:

- Utbildningsnämnden följer upp områdeschefernas uppdrag och arbetssätt då det i intervjuerna har framkommit att rektorerna ser olika på hur områdescheferna arbetar och vilket stöd rektorerna kan förvänta sig av dem samt att lärarna menar att frågor om arbetstid behandlas olika mellan områdena.
- Nämnden följer upp att processer i fastighets- och lokalfrågor effektiviseras i enlighet med utbildningsdirektörens ambitioner. Vidare bör nämnden följa upp budgetprocessen för att säkerställa att rektorerna har möjligheter att planera sin verksamhet efter reella förutsättningar.
- Nämnden bör tydliggöra förvaltningspersonalens uppdrag och analysera förhållandet mellan rektors ansvar och befogenheter.
- Nämnden kontinuerligt bör följa upp rektorernas förutsättningar att verka som chef och ledare.
- Nämnden tar fram en strategi för ledarskapsutveckling för pedagogiska chefer inom utbildningsförvaltningen.

Överförmyndare

Utifrån våra iakttagelser bedömer vi att följande punkter bör ses över:

- Vid en framtida revidering av samverkansavtalet bör formuleringen under 8 § ses över. Överförmyndarverksamheten är en självständig myndighet som inte kan lyda under någon annan myndighet. Därav är det överförmyndarnämnden som ansvarar för verksamhetsstyrningen och uppföljning av densamma samt innehar ett budgetansvar.
- Reglementet bör kompletteras med paragrafer som berör personuppgifter, arkivhantering samt delegationsrätt.
- Nämnden bör kartlägga dagens hantering av personuppgifter samt förbereda inför tillämpningen av *Dataskyddsförordningen*.
- Vi rekommenderar att vidaredelegationer infogas i själva delegationsordningen samt att befattningar anges istället för personnamn.
- Dokumenthanteringsplanen bör ses över och kompletteras.
- En arkivbeskrivning bör arbetas fram.
- Rutiner för ett systematiskt gallringsarbete bör fastställas, där detta är en del av upprätthållandet av huvudmännens rättssäkerhet. Vi rekommenderar att gallring sker vid två tillfällen årligen.

- Rutinbeskrivningen för rekrytering av ställföreträdare bör kompletteras med ett fastställelse-datum.
- En rutin bör fastställas som garanterar att samtliga former av ställföreträdarskap inkluderas i urvalet av de akter som djupgranskas. Dagens metod för djupgranskning, där ca 90 akter väljs ut, tar ej hänsyn till de olika kategorierna av ställföreträdarskap, (godmanskap, förval-tarskap, förmynderskap, godmanskap ensamkommande barn/ungdomar), där det finns en risk att vissa kategorier inte djupgranskas.
- En rekommendation är att införa en granskningsrutin avseende djupgranskning av nytill-trädda ställföreträdare.
- Överförmyndarnämnden bör säkerställa att djupgranskningar kan ske årligen.
- Vidareutbildning av de handläggare som idag inte kan granska bör prioriteras i syfte att uppnå en effektivitet.
- Rutinen för klagomålshantering bör kompletteras med ett fastställersedatum.
- Rutinen för vitesföreläggande bör kompletteras med ett fastsällesdatum.
- Samsyn och enhetlig handläggning i granskningsarbetet bör ses över, förtydligas och förbät-tras.
- Rutinerna avseende omprövning av förvaltare bör ses över snarast och förbättras. En en-hetlig struktur bör eftersträvas i akterna.

Måluppföljning och måluppfyllelse

Granskningen rekommenderar att kommunstyrelsen

- Säkerställer att ”Bilaga 11 Kommunfullmäktiges indikatorer och nyckeltal” (Mål och Budget 2017-19) förtydligas med uppdateringsfrekvens.
- Säkerställer att ”Bilaga 12 Uppföljningsplan 2017” (Mål och Budget 2017-19) förtydligas med att inte alla indikatorer och nyckeltal har en uppdaterings-frekvens som sammanfaller med delårsrapporterna.
- Säkerställer att indikatorer läggs till vid inriktningsmålen i delårsrapporten. Om indikatorn inte har uppdaterats så bör det anges.
- Säkerställer att nämndernas arbeten med verksamhetsplanerna vidare-utvecklas i enlighet med förslag i den genomförda översynen.

Efterlevnad av LOU

Våra väsentligaste reflektioner utifrån genomförd granskning sammanfattas nedan:

- Enligt uppgift finns ingen kontroll på kommunövergripande nivå för att säkerställa att direktupphandlingsgränsen inte överskrids.
- I vår granskning framgår att ramavtal och andra avtal som upphandlingsavdelningen ansvarar finns i avtalsdatabasen men inte alla förvaltningsspecifika avtal.
- Enligt kommunens riktlinjer för upphandling ansvarar den centrala upphandlingsenheten för att uppföljning av leverantörstrohet genomförs. Någon regelbunden uppföljning av leverantörstrohet sker inte idag.
- Uppföljning av ingångna avtal sker vid behov men något systematiskt uppföljningsarbete av hur leverantörerna lever upp till ställda krav sker inte idag, förutom skyldigheter avseende F-skatt samt kontroll av rating.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Tillse att samtliga avtal dokumenteras i den gemensamma avtalsdatabasen
- Utveckla det strategiska arbetet med avtalsuppföljningar och avtalstrohet
- Se över rutinen för kontroll av att direktupphandlingsgränsen inte överskrids

Tillsyn privata förskolor

I skollagens 26 kapitel regleras bland annat om tillsyn. En kommun har enligt 4 § ”tillsyn över förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt”. Granskningens övergripande syfte är att bedöma hur kommunen utövar sitt tillsynsansvar.

- Organisation

Ansvaret för tillsyn enligt skollagen åvilar i Uppsala kommun utbildningsnämnden. Beslut efter tillsyn är delegerat till enhetschefen för uppföljning och analys att fatta. I de fall beslutet innebär föreläggande vid vite beslutar förskoleutskottet. Tillsyn genomförs av tre handläggare varav en har ett särskilt ansvar för uppdraget.

- Tillsynens genomförande

Tillsyn sker enligt en icke fastställd tillsynsmodell och utvecklad praxis. I modellen framgår hur tillsynen ska genomföras från information till fristående huvudman, begäran av dokumentation om verksamheten, tillsynsbesök, analys, återkoppling till förskolan och rapportering till nämnd. Praxis har utvecklats så att beslut fattas efter varje tillsyn. Att huvudmannen vidtagit de åtgärder som tillsynen lyfte fram som brister följs upp genom ett nytt beslut.

Tillsynen sker med ett intervall om cirka 3,5 år. Tillsynen är i mycket hög grad regelbunden och mer sällan en konsekvens av klagomål. Tjänstemännen upplever att resurserna är så begränsade att tillsyn inte kan ske fullt ut enligt tillsynsmodellen.

- Tillsynsområden

Tillsyn genomförs både beträffande förutsättningar för verksamheten och kvaliteten.

- Sanktioner och uppföljning

Beslut om sanktioner fattas vid brister i enlighet med skollagen. Beslutet kommuniceras med berörd huvudman som ombeds att inom en fastställd tid inkomma med svar på hur bristerna har åtgärdats. Tillsynsbeslut presenteras inte på ett sätt som gör beslutet enkelt tillgängligt för berörda vårdnadshavare eller intresserad allmänhet.

Efter att ha granskat utbildningsnämndens tillsyn av fristående förskolor rekommenderar vi utbildningsnämnden att:

- Tillse att riktlinjer för tillsyn av fristående förskolor fastställs.
- Säkerställa att resurser avsätts så att tillsyn kan genomföras i enlighet med fastställd uppdaterad tillsynsplan.
- Som en del i sitt systematiska kvalitetsarbete årligen begära in en rapport av arbetet med tillsyn av fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem.
- Kommunicera beslut efter tillsyn på ett sätt som gör beslutet enkelt tillgängligt för berörda vårdnadshavare och intresserad allmänhet.

Översiktlig granskning av delårsrapport per 2016-08-31

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat om.

De finansiella mål som beslutats är:

- Resultatet ska vara bättre än 2% av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning
- Förändringen av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning ska vara bättre än förändringen av nettokostnader i egentliga verksamheter
- Soliditeten i kommunkoncernen ska vara minst motsvarande ett genomsnitt i liknande kommuner
- Målet för soliditeten ska vara motsvarande kvartil 1 i liknande kommuner
- Soliditeten i kommunkoncernen inklusive pensionsåtaganden ska vara minst motsvarande ett genomsnitt i liknande kommuner

De båda resultatmålen uppnås i delårsbokslutet och prognostiseras att nås i årsbokslutet. Ingenting har framkommit i den genomförda granskningen som tyder på att målen inte nås. Revisorerna gör därför bedömningen att dessa mål nås.

Soliditetsmålen följs inte upp i delårsrapporten och kan därför inte bedömas av revisorerna.

Delårsrapporten innehåller en redogörelse för hur styrelse och nämnder arbetar för att uppnå sina verksamhetsmål. Den dominerande bedömningen är att styrelse och nämnder bidrar till måluppfyllelse enligt plan för de 34 inriktningsmålen. Ingen uppföljning redovisas dock i delårsrapporten av utfall eller prognos för de indikatorer som ska ligga till grund för utvärderingen. Det är därför inte möjligt för revisorerna att bedöma om resultatet för verksamhetsmålen är förenligt med de mål fullmäktige fastställt.

Redovisningen av exploateringsprojekt och infrastruktur följer inte den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed. Bristerna i redovisningen avser mycket stora belopp med väsentlig betydelse för resultat- och balansräkningar. En utredning pågår i kommunen för att rekonstruera redovisningen av upp till 25 år gamla projekt. Revisionen ser positivt på detta arbete och understryker vikten av att denna viktiga redovisning i allt väsentligt är korrekt i den kommande årsredovisningen.

Vi rekommenderar att kommunen beaktar de synpunkter som förs fram av KPMG i upprättad granskningsrapport.

Granskning av årsredovisningen

De väsentligaste slutsatserna från granskningen kan sammanfattas enligt följande:

Exploateringsredovisningen följer inte lag och god redovisningssed. Årsredovisningen är inte rättvisande vad gäller exploateringsredovisningen.

Vi bedömer att årsredovisningen i övrigt i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har förutom vad gäller exploateringsredovisningen i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Enligt bestämmelser i kommunallagen (KL) ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Finansiella mål

Vi bedömer att resultatet för 2016 är förenligt med de finansiella mål fullmäktige fastställt. Kommunen behöver dock även kommande år redovisa goda resultat för att kunna finansiera expansion och demografiska förändringar.

Verksamhetsmål

Vår sammantagna bedömning är att resultatet är förenligt med de verksamhetsmål fullmäktige fastställt.

Möten och sammanträden

Revisorerna har sammanträtt drygt en gång i månaden. Utöver ordinarie sammanträden har möten hållits med bl a

- Kommunfullmäktiges presidium

- Kommunstyrelsens presidium
- Kommunstyrelsens arbetsutskott
- Gatu- och samhällsnämndens arbetsutskott
- Socialnämndens presidium
- Socialnämndens arbetsutskott
- Utbildningsnämndens presidium
- Utbildningsnämndens arbetsutskott
- Äldrenämndens arbetsutskott
- Kommunens ekonomidirektör
- Bygg- och miljöförvaltningsledningen med nämndsordföranden

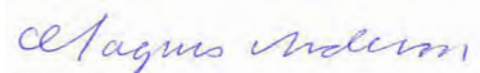
Uppsala den 10 april 2017

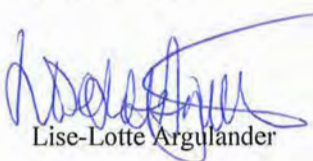
Erica Närlinge

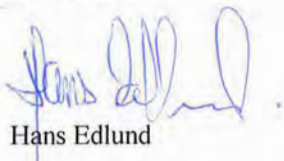
Pradipta Datta

Magnus Andersson

Lise-Lotte Arguländer

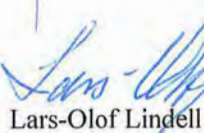
Hans Edlund

Sture Jansson

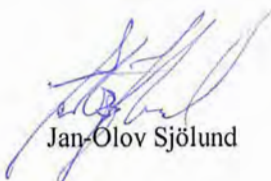
Fredrik Leijerstam

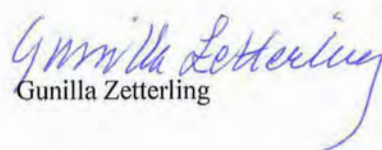
Lars-Olof Lindell

Henry Montgomery

Jan-Olov Sjölund

Gunilla Zetterling

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

Revisionsrapport
Uppsala Kommun

KPMG AB

2017-04-12

Antal sidor 13

Antal bilagor

Uppsala kommun Granskning av bokslut och årsredovisning 2016 slutlig.docx

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

KPMG AB

2017-04-12

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
1.1	Räkenskaperna och årsredovisningen	2
1.2	Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål	2
2	Bakgrund	2
2.1	Syfte och revisionsfråga	3
2.2	Avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Ansvarig nämnd	3
2.5	Projektorganisation	4
2.6	Metod	4
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Årsredovisningen	4
3.2	Redovisningsprinciper	4
3.3	Balanskrav	5
3.4	Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse för god ekonomisk hushållning	5
3.4.1	Bakgrund	5
3.4.2	Finansiella mål	6
3.4.3	Verksamhetsmål	6
3.5	Resultaträkning	7
3.6	Balansräkning	9
3.7	Kassaflöde	10
3.8	Investeringsredovisning	10
3.9	Sammanställd redovisning	10
3.10	Iakttagelser vid granskning av årsredovisningen	11
3.10.1	Anläggningstillgångar	11
3.10.2	Markexploatering	11
3.10.3	Riktade statliga bidrag	12
3.11	Andra granskningar med inriktning mot redovisning 2016	13

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

KPMG AB

2017-04-12

1 Sammanfattning

Vi har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska bokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2016. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2016.

Kommunens revisorer ska enligt 9 kap KL¹ bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat (9 a §). Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande (9 §). Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

1.1 Räkenskaperna och årsredovisningen

De väsentligaste slutsatserna från granskningen kan sammanfattas enligt följande:

Som framgår av årsredovisningen, bland annat under rubriken Redovisningsprinciper, följer exploateringsredovisningen inte lag och god redovisningssed. Årsredovisningen är inte rättvisande vad gäller exploateringsredovisningen.

Vi bedömer att årsredovisningen i övrigt i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har förutom vad gäller exploateringsredovisningen i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

1.2 Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen (KL) ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Finansiella mål

Vi bedömer att resultatet för 2016 är förenligt med de finansiella mål fullmäktige fastställt. Kommunen behöver dock även kommande år redovisa goda resultat för att kunna finansiera expansion och demografiska förändringar.

Verksamhetsmål

Vår sammantagna bedömning är att resultatet är förenligt med de verksamhetsmål fullmäktige fastställt.

2 Bakgrund

Vi har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska bokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2016. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2016.

¹ Kommunallag (1991:900)

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

KPMG AB

2017-04-12

Kommunens revisorer ska enligt 9 kap KL bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat (9 a §). Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande (9 §). Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, kommunal redovisningslag och god redovisningssed i kommuner och landsting. Resultatet av vår granskning utgör underlag för revisorernas utformning av revisionsberättelsen.

2.2 Avgränsning

Vår granskning sker i den omfattning som följer av God revisionssed i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras av SKL² och Skyrev³. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Granskningen har omfattat bokslutet och årsredovisningen för år 2016. Vi har granskat de finansiella delarna i årsredovisningen i syfte att inhämta tillräckliga revisionsbevis och sådan information som är av finansiell natur och som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen.

2.3 Revisionskriterier

Vi har bedömt om årsredovisningen i allt väsentligt följer

- Kommunallag och kommunal redovisningslag
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning, RKR, och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

Vi har bedömt om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av kommunfullmäktige beslutade målen för ekonomi och verksamhet som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

2.4 Ansvarig nämnd

Granskningen avser den av kommunstyrelsen upprättade årsredovisningen för hela kommunen.

Rapporten är saklighetsgranskad av kommunens ekonomidirektör och andra ekonomer med övergripande ansvar för redovisningen i kommunen.

² Sveriges Kommuner och Landsting

³ Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

KPMG AB

2017-04-12

2.5 Projektorganisation

Granskningen har genomförts under ledning av Bo Ädel, auktoriserad revisor och certifierad kommunal yrkesrevisor.

2.6 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av relevanta dokument inklusive årsredovisningen
- Intervjuer med berörda tjänstemän och politiker
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen samt revisorernas uttalande i revisionsberättelsen.
- Avstämning av väsentliga poster i resultat- och balansräkning mot erforderliga underlag. Översiktlig analys av övriga poster.

3 Resultat av granskningen

3.1 Årsredovisningen

Exploateringsredovisningen har stora brister. Vi bedömer att det finns stora risker för väsentliga fel i årsredovisningens resultat- och balansräkningar vad gäller poster kopplade till exploateringsredovisningen. Vi bedömer att räkenskaperna i denna del inte är rättvisande.

Vi bedömer att årsredovisningen i övrigt i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har förutom vad gäller exploateringsredovisningen i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Vi bedömer i stort att den information som lämnas i förvaltningsberättelsen ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning.

Nämndernas förvaltningsberättelser regleras inte av KRL, utan betraktas som underlag till kommunens förvaltningsberättelse. Såsom framgår under avgränsning har vi bedömt om informationen är förenlig med de finansiella delarna.

3.2 Redovisningsprinciper

I årsredovisningen anges under avsnittet "Redovisningsprinciper" att redovisningen skett enligt god kommunal redovisningssed med vilket avses i överensstämmelse med KRL och RKR:s rekommendationer.

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

KPMG AB

2017-04-12

I vår granskning har vi stickprovsvis granskat om detta påstående stämmer via intervjuer med redovisningschefen samt översiktlig avstämning av kommunens årsredovisning mot RKR:s gällande rekommendationer.

Under rubriken "Redovisningsprinciper" upplyses om att exploateringsredovisningen avviker från gällande normering.

Vår kommentar: Avslutade exploateringsprojekt har inte stängts i redovisningen där upp till 30 år gamla projekt fortfarande är öppna. Investeringar och markförsäljningar har genom åren nettoredovisats mot varande i stället för att redovisas som investeringar och markförsäljningar. Utredning pågår för att kunna stänga gamla projekt.

Bedömning

Exploateringsredovisningen följer inte lag och god redovisningssed.

Vår bedömning utifrån väsentlighetsprincipen är att kommunen i övrigt i huvudsak efterlever RKR:s rekommendationer.

3.3 Balanskrav

En kommun ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och redovisas i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information⁴ om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i KRL och KL.

I KL stadgas även att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunernas ekonomi.

Kommunen redovisar en avstämning av balanskravet enligt KL i förvaltningsberättelsen. Kommunens överskott för året uppgår till 381 mkr. Vid avstämning av balanskravet avgår årets realisationsvinster, -16 mkr från årets resultat, i enlighet med gällande principer. Justerat resultat enligt balanskravet uppgår därmed till 364 mkr.

Bedömning

Vår bedömning är att kommunen når balanskravet för 2016.

3.4 Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse för god ekonomisk hushållning

3.4.1 Bakgrund

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

⁴ Oktober 2015

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

KPMG AB

2017-04-12

3.4.2 Finansiella mål

Fullmäktige fastställde för 2016 fyra finansiella mål och dessa följs upp i årsredovisningen. De två mål som är inriktade på resultaträkningen nås medan de två målen rörande finansiell ställning inte nås.

När det gäller målen rörande finansiell ställning är de bestämda i relation till andra, jämförbara kommuners finansiella ställning. Det innebär i sig att Uppsala kommun inte har full rådighet över målen. Den finansiella ställningen i andra kommuner är inte påverkbar av Uppsala kommun. Vidare låg kommunen vid tidpunkten för fastställande av dessa mål så långt från målen att de inte var realistiska att uppnå för 2016. Det är därför tveksamt, tycker vi, om de ska ingå i utvärderingen av måluppfyllelsen för 2016. Uppsala kommunkoncern har även tappat 1,4% i soliditet i bokslutet för 2016 som effekt av korrigering av tidigare års redovisning av exploateringsprojekt.

Kommunen har även budgeten som ett mål. Det budgeterade resultatet överträffas med god marginal.

Bedömning

Vi bedömer att resultatet för 2016 är förenligt med de finansiella mål fullmäktige fastställt. Kommunen behöver dock även kommande år redovisa goda resultat för att kunna finansiera expansion och demografiska förändringar.

3.4.3 Verksamhetsmål

Årsredovisningen innehåller på sidan 41 en sammanställning av utfall för mål, uppdrag och riktade satsningar. På sidorna 178-206 finns en detaljerad redovisning.

Sammantaget uppges ungefär hälften av inriktningsmålen ha uppnåtts i hög grad och hälften ha delvis uppnåtts. Ett mål är uppnått. Totalt rör det sig om 18 mål. För varje mål finns ett antal indikatorer, för ett antal av målen ett stort antal indikatorer.

Vad gäller uppdrag och riktade satsningar är ungefär hälften genomförda och hälften påbörjade. Ett fåtal är inte påbörjade.

Bedömning

Vår sammantagna bedömning är att resultatet är förenligt med de verksamhetsmål fullmäktige fastställt.

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

KPMG AB

2017-04-12

3.5 Resultaträkning

Kommunen

Belopp mkr	Utfall 2016-12-31	Budget 2016	Avvikelse	Utfall 2015-12-31
Verksamhetens nettokostnader	-10 278	-10 339	61	-9 855
Förändring i% jämfört med föregående år	+4,3			+1,7
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	10 580	10 367	213	9 747
Förändring i% jämfört med föregående år	+8,5			+3,3
Finansnetto	79	71	8	165
Resultat	381	99	282	57
Verksamhetens nettokostnad inkl finansnetto i relation till skatteintäkter och bidrag, %	96,4	99,0		99,4

I förhållande till 215 har resultatet förbättrats med 324 mkr.

Större förklaringsposter (mkr):

Skattejustering	+137
Byggbonus	+104
Större engångskostnader 2016	-128
Finansnetto	-86
	<hr/>
	27

Den stora resultatförbättringen förklaras därmed av att skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag ökat omkring 300 mkr mer än nettokostnaderna. Delar av resultatet kan vara hänförligt till ökade statsbidrag, både riktade och generella, men det är inte möjligt att fullt ut analysera hur mycket av de ökade statsbidragen som använts för flyktmottagande och det är därmed inte heller möjligt att analysera om och i så fall hur mycket kostnadseffektiviteten förbättrats jämfört med 2015.

I analysen av resultatutvecklingen mellan år bör hänsyn tas till väsentliga jämförelsestörande poster. Enligt kommunens årsredovisningar för 2015 och 2016 har nettoresultatet exklusive jämförelsestörande poster 2013-2016 varit (mkr):

2016	2015	2014	2013
440	-50	-20	-53

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31
KPMG AB
2017-04-12

Verksamhetsåret visar således en påtaglig resultatförbättring, i nivån +300 mkr exklusive skatteköningen.

I förhållande till budgeten för 2016 finns största avvikelserna i statsbidrag, dels det generella engångsbelopp som utbetalades i slutet av 2015, dels byggbonusen. Båda bidragen uppgick till drygt 100 mkr.

Resultat per nämnd

För styrelser och nämnder noteras följande utfall 2016 jämfört med 2015 (mkr):

Enhet/styrelse/nämnd	2016	2015
Finansförvaltningen	191	-6
Kommunstyrelsen	68	37
Valnämnden	0	0
Utbildningsnämnden	-1	-18
Arbetsmarknadsnämnden	21	2
Socialnämnden	7	-26
Omsorgsnämnden	11	-32
Äldrenämnden	30	12
Kulturnämnden	6	0
Idrotts- och fritidsnämnden	7	13
Gatu- och samhällsmiljönämnden	19	13
Plan- och byggnadsnämnden	13	12
Namngivningsnämnden	-1	0
Räddningsnämnden	1	2
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	1	-3
Överförmyndarnämnden	1	-1
Styrelsen Uppsala vård och omsorg	-6	23
Styrelsen för teknik och service	13	29
Totalt	381	56

Även här slår de tillkommande statsbidragen igenom, i finansförvaltningen. I övrigt noteras att flera nämnder hade relativt stora underskott 2015 medan samtliga nämnder redovisar stora överskott eller resultat omkring noll 2016.

De analyser som är möjliga att göra inom ramen för vår granskning av årsredovisningen visar att

- Resultatet är väsentligt förbättrat 2016 jämfört med 2015
- Resultatet för 2016 är ett resultat som är förenligt med god ekonomisk hushållning. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 4,2% av summa skatteintäkter, utjämnings- och generella statsbidrag.

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31
KPMG AB
2017-04-12

Kommunkoncernen

Principiellt kan sägas att nyckeltalen för kommunkoncernen är väl så viktiga som kommunens då de återspeglar alla kommunens aktiviteter, oavsett om de organiserats inom kommunen eller via kommunens bolag.

mkr	Utfall 2016-12-31	Utfall 2015-12-31
Verksamhetens nettokostnader	-9 929	-9 487
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	10 580	9 747
Finansnetto	-189	-244
Skatt	-81	-55
Årets resultat	381	-39
Verksamhetens nettokostnad inkl finansnetto i relation till skatteintäkter och bidrag, %	96,4	100,4

Resultatnivån är densamma som för kommunen exklusive bolag. Visst överskott kommer till i bedrivna verksamheter men efter skatt är resultatet i den sammanställda redovisningen detsamma som i kommunen. Uppsalahem redovisar ett överskott på 224 mkr efter finansiella poster medan ett par av bolagen redovisar större förluster.

3.6 Balansräkning

Belopp i mkr	Kommunen		Koncernen	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Balansomslutning	18 535	16 837	27 051	23 688
Redovisat eget kapital	7 428	7 088	7 301	6 966
Eget kapital reducerat med ansvarsförbindelse pensioner	3 346	2 855	3 068	2 733
<i>Soliditet redovisad</i>	0,40	0,42	0,27	0,29
<i>Soliditet med hänsyn till de pensionsförpliktelser som inte redovisas bland skulder</i>	0,18	0,17	0,11	0,12
Omsättningstillgångar	2 733	2 144	1 609	1 014
Kortfristiga skulder	3 686	3 497	7 348	6 088
<i>Balanslikviditet</i>	0,74	0,61	0,22	0,17

Soliditeten visar den långsiktiga betalningsförmågan. Den ger också en indikation på

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31
KPMG AB
2017-04-12

kapaciteten att egenfinansiera investeringar. Det finns inte något absolut tal för en god eller svag soliditet. Uppsala kommun har som mål att soliditeten ska ligga i nivå med genomsnittet hos jämförbara kommuner. Uppsala ligger långt ifrån denna nivå. Skulle framtida resultat ligga på eller i närheten av 2016 års nivå kommer dock soliditeten att stadigt förbättras.

Likviditetstalen är svaga, som nyckeltal betraktade. Kommunen har dock program för certifikat och obligationer och möjligheter till kortfristig upplåning om behov skulle uppstå.

3.7 Kassaflöde

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning. Den tillämpade modellen synes överensstämma med RKR:s rekommendation 16.2.

Av kassaflödesanalysen framgår att kommunens verksamhet före avskrivningar under år 2016 givit ett överskott på 697 mkr.

Investeringar har enligt kassaflödesanalysen gjorts med 1 777 mkr och finansieringsverksamheten har ett netto på 1 735 mkr vilket innebär att kommunens nettoupplåning ökat. Beloppen ska dock justeras med de 1350 mkr som avser uppbokningen av pågående nyanläggningar och förutbetalda markintäkter. Efter justeringar uppgår årets investeringar och nettoupplåning till ca 400 mkr.

Förändringen av likvida medel uppgår till 370 mkr.

3.8 Investeringsredovisning

Årets investeringar i kommunen uppgår till ca 400 mkr, varav gatu- och samhällsmiljönämnden står för ca 225 mkr. De större investeringarna ligger i bolagskoncernen, 1,9 miljarder kr, varav bostäder i Uppsalahem står för 800 mkr och Skolfastigheter 500 mkr.

I årsredovisningen kommenteras även pågående större exploateringsprojekt som Ulleråker, Rosendal och Östra Salabacke.

En särskild redovisning ges av Ulleråkerprojektet som under 2016 gett ett underskott på 28 mkr. Området är bokfört som anläggningstillgång. Nedskrivningsprövning ska då göras. De kalkyler som idag finns rörande exploateringen av Ulleråkerområdet är mycket grova och har stor osäkerhet i sig. Vi har inte sett någon kalkyl som indikerar ett tydligt nedskrivningsbehov.

3.9 Sammanställd redovisning

Enligt KRL 8 kap 2 § ska den sammanställda redovisningen omfatta de juridiska personerna i vilka kommunen har ett betydande inflytande. Av RKR 8:2 framgår att betydande inflytande förutsätts föreligga när kommunen innehar minst 20 % av rösterna i en annan juridisk person, men även andra faktorer ska beaktas. Det finns dock möjlighet att göra avsteg från principen om företaget har en ringa omsättning eller balansomslutning.

Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en sammanfattande bild av kommunens ekonomiska resultat, ställning och åtaganden.

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

KPMG AB

2017-04-12

Den sammanställda redovisningen har såvitt vi kunnat finna upprättats i enlighet med RKR:s rekommendation 8.2.

3.10 lakttagelser vid granskning av årsredovisningen

3.10.1 Anläggningstillgångar

En uppskrivning med 3 miljarder kr av värdet på kommunens materiella anläggningstillgångar skedde i början på 90-talet. Av uppskrivningen återstår 220 mkr som värde i balansräkningen efter bokslutet för 2016. I bokslutet för 2016 har 41 mkr bokats bort mot eget kapital då beloppet inte kunnat härledas till någon specifik tillgång. Resterande del av den gamla uppskrivningen har bokats bort under 2017.

I praktiken innebär bortbokningen under 2017 att anläggningstillgångarna i bokslutet för 2016 i den delen har ett för högt värde med ca 200 mkr. Det kan dock inte uteslutas att den gamla uppbokningen avser sådana projekt som ingår i de ej avslutade exploateringsprojekten eller att ytterligare anläggningstillgångar kommer att bokas upp när utredningen av gamla projekt avslutats. Bortbokningen av den gamla uppskrivningen får då hanteras tillsammans med korrigeringen av exploateringsredovisningen. Vi förutsätter att alla nödvändiga rättelser skett till delårsrapporten per 2017-08-31.

3.10.2 Markexploatering

Stängningen av exploateringsprojekt i redovisningen släpar efter med upp till 30 år. Kommunen har under 2016 lagt ner mycket tid på att utreda gamla projekt för att kunna stänga dem i redovisningen. Utredningen är inte färdigställd och har inte gett tillräckliga underlag för fullständiga korrigeringar i årsredovisningen för 2016. En tillfällig ombokning har gjorts i balansräkningen så att ett belopp på 1.350 mkr bokats upp som pågående nyanläggning. Samma belopp har bokförts som förutbetalad intäkt. Kommunledningen bedömer att denna bokning ger en bättre återspeglning av verkligheten i balansräkningen. Vi kan inte ta ställning till om denna bokning är korrekt då sammanställning av tillförlitliga underlag saknas.

Ett antal stängningar av projekt har gjorts men den beloppsmässigt största delen av gamla projekt ligger fortfarande kvar som öppna projekt. Ambitionen är att under 2017 i redovisningen stänga alla projekt som rent faktiskt är avslutade. Det innebär att en osäkerhet kvarstår både vad gäller resultat- och balansräkningar i årsredovisningen för 2016.

I anslutning till exploatering erhåller kommunen intäkter från markförsäljningar. Dessa intäkter ska när det gäller rena markförsäljningar redovisas som intäkt i sin helhet vid köparens tillträde av marken. I de fall intäkterna avser gatukostnadsersättning eller exploateringsavgifter ska intäkterna periodiseras över samma tid som de anläggningar de är avsedda att bekosta. Vi har inte sett tillförlitliga underlag för den tillfälliga uppbokning som gjorts av förutbetalda intäkter på 1.350 mkr. I de stickprov vi granskat har en stor del av intäkterna kontrakt avseende markförsäljning som typiskt sett inte ska periodiseras.

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31
KPMG AB
2017-04-12

Vi bedömer att risken för väsentliga fel fortfarande är stor i exploateringsredovisningen. Den utredning som ännu inte avslutats har visat att det finns stora värden i projekt som avslutats som ska redovisas som anläggningstillgång och skrivs av. Den har också visat att stora belopp ska bokas upp som intäkter respektive periodiserade intäkter. Rättelser av tidigare års redovisningar ska redovisas mot eget kapital. För årsredovisningen avseende 2016 finns därmed en kunskap att redovisningen har väsentliga fel. Däremot finns inte tillräcklig kunskap om hur och med vilka belopp redovisningen ska korrigeras. Vi kan därför inte lämna något förslag till rättelse.

Under 2017 måste utredningen av gamla projekt färdigställas och rättas i redovisningen.

3.10.3 Riktade statliga bidrag

Situationen med den kraftigt ökade tillströmningen av flyktingar i slutet av 2015 ledde till en stor ökning av kostnader och riktade statliga bidrag avsedda att täcka kommunernas kostnader. Uppsala kommun har under 2016 drivit ett stort projekt för att säkerställa kontrollen över de riktade statliga bidragen.

Projektet har drivits under namnet Agata. Syfte har bland annat varit att

- Utveckla verksamhetssystemen till verktyg som möjliggör kostnadsanalyser och säkerställer effektiva strukturer för återsökning av statliga bidrag.
- Säkerställa att informationen om asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd registreras korrekt i de olika systemen.

Vi har tagit del av projektresultat och intervjuat både projektledare och ansvariga i olika förvaltningar för återsökning av bidrag. Vi har vidare tagit del av upprättade processbeskrivningar för återsökningsrutinerna. Vi har också detaljgranskat redovisade intäkter och fordran per 2016-12-31.

Som intäkt har redovisats följande, avseende riktade statliga bidrag kopplade till ankommade flyktingar (mkr):

<i>Nämnd</i>	<i>Belopp</i>
Utbildningsnämnden	122
Socialnämnden	416
Arbetsmarknadsnämnden	113
Överförmyndarnämnden	54
Styrelsen Uppsala vård och omsorg	50
Omsorgsnämnden	4
<i>Totalt</i>	<i>759</i>

Av dessa intäkter ligger mkr som fordran i bokslutet 2016, dels genom att berörda nämnder inte hunnit återsöka fullt ut löpande, dels då Migrationsverket legat långt efter med sina utbetalningar.

Utöver detta har även intäktsförts 119 mkr avseende det engångsbelopp som erhöles i slutet av 2015 och 104 mkr i byggbonus.

Uppsala Kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2016-12-31

KPMG AB

2017-04-12

Vi bedömer att de riktade stöden intäktsförts väsentligen korrekt i bokslutet för 2016. Det är sannolikt att nämnderna inte hunnit återsöka allt man varit berättigad till och att ytterligare intäkter kan inflyta under 2017 som avser 2016.

3.11 Andra granskningar med inriktning mot redovisning 2016

Som del av redovisningsrevisionen har utöver granskningen av årsredovisningen även genomförts följande granskningar:

- Översiktlig granskning av delårsrapport
- Granskning av IT-relaterade kontroller
- Granskning av anläggningsredovisningen
- Granskning av intern kontroll

I dessa övriga granskningar har rekommendationer framförts utöver de som lämnas i föreliggande rapport.

KPMG, dag som ovan

Bo Ädel

Auktoriserad revisor

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Granskning av intern kontroll

Uppsala kommun

KPMG AB

2017-04-10

Antal sidor 18

Uppsala kommun Granskning intern kontroll 2016 slutlig.docx

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning och rekommendationer	2
2	Bakgrund	3
3	Syfte	4
4	Avgränsning	5
5	Revisionskriterier	5
6	Metod	5
7	Projektorganisation	6
8	Kvalitetssäkring	6
9	Resultatet av granskningen	6
9.1	Reglemente för intern kontroll	6
9.2	Riktlinjer för intern kontroll beslutade 2016-09-14	7
9.3	Riktlinjer för riskhantering	8
9.4	Tidigare riktlinjer för intern kontroll	9
9.5	Förvaltningsplan	9
9.6	Attestreglemente	11
9.7	Utvecklingsarbete under 2016 av intern kontroll i redovisningen	12
9.8	Styrelser och nämnders uppföljning av intern kontroll 2016	14
9.9	Planer för uppföljning av intern kontroll 2017	15
9.10	KS bedömning av intern kontroll i styrelser och nämnder 2016	16
9.11	Nämndernas ansvar för den interna kontrollen	16
9.12	Uppföljning av frågor från tidigare år	17

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

1 Sammanfattning och rekommendationer

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har vi granskat kommunens arbete med intern kontroll 2016.

Som nytt sakkunnigt biträde har vi tagit del av revisionens synpunkter på den interna kontrollen från tidigare år. Vi har noterat en hel del kritik från revisionen.

Vi har i vår granskning kommit fram till att kommunstyrelsen under 2016 tagit sitt kommunövergripande ansvar för området intern kontroll. Ansvarig befattningshavare i förvaltningsorganisationen finns utsedd för den interna kontrollen, även förvaltande ansvarig tjänsteperson. Det har också säkerställts att ansvariga tjänstepersoner finns inom varje nämnd.

Under året har olika styrdokument fastställts eller uppdaterats av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens förvaltning, främst

- Riktlinjer för intern kontroll
- Riktlinjer för riskhantering
- Förvaltningsplan för intern kontroll
- Attestreglemente

Det är vår bedömning att dokumenten har bra innehåll och ger bra stöd för arbetet med intern kontroll i kommunen.

Vi har tagit del av styrelsers och nämnders uppföljning av planer för intern kontroll avseende 2016. Från dessa uppföljningar noterar vi:

- Det är relativt stor skillnad i omfattning på de planer som fastställs
- Det är relativt stor skillnad i omfattning på de redovisningar som görs av resultatet av uppföljningarna enligt plan
- Det är inom många områden relativt stor andel avvikelser i de kontroller som görs

Vi har tagit del av KS och nämndernas planer för uppföljning av intern kontroll 2017. Vi noterar att omfattningen på planerna i de flesta fall ökats, vilket är bra. Det är fortfarande en relativt stor skillnad i omfattning mellan olika nämnder och flera nämnder torde behöva utöka sin uppföljning av intern kontroll. Kommunstyrelsen gör samma bedömning i sin utvärdering av nämndernas redovisning av uppföljningen av intern kontroll och i planerna för uppföljning 2017.

Det är viktigt att nämnderna aktivt deltar i arbetet med intern kontroll, särskilt i de riskanalyser som görs och som ligger till grund för planerna för uppföljning och de områden som följs upp. Uppföljningen av intern kontroll bör dock redovisas och behandlas åtminstone i anslutning till redovisning av tertial- och årsbokslut i respektive nämnd. Utbildningsinsatser torde också kunna öka kunskapen om och förståelsen för intern kontroll.

Den interna kontrollen är inte begränsad till planerna för uppföljning. Den ska finnas integrerad i de processer, rutiner och system genom vilka verksamheterna bedrivs. Inom

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

området redovisning har den interna kontrollen under 2016 förstärkts bland annat inom anläggningsredovisning, manuell bokföring, manuella utbetalningar och upplägg av nya leverantörer i reskontran.

PWC lämnade i februari 2016 rapporten "Intern kontroll i redovisningsprocessen och rutiner för utanordningar och leverantörsfakturor 2015". I den sammanfattande rapporten skrev PWC att "allvarliga brister kvarstår alltjämt". Vi har följt upp de brister som lyftes fram i PWCs rapport.

I vår uppföljning har vi noterat att kommunen vidtagit olika åtgärder för att minska riskerna för fel och avvikelser från attestregler. Det är vår bedömning att vidtagna och planerade åtgärder är ändamålsenliga. Avvikelse torde fortfarande förekomma men i mindre omfattning.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunens arbete med intern kontroll har förbättrats men fortfarande kan utvecklas. En hundra procentig eliminering av risk är inte praktiskt möjlig och inte heller önskvärd från ett kostnads/nyttoperspektiv. Fel och avvikelser från fastställda regler kommer därför att förekomma även 2017. Utvecklingsarbetet bör dock leda till att färre och mindre allvarliga fel uppstår.

Våra rekommendationer till kommunstyrelsen och nämnderna:

- Nämnder och förvaltningar bör stötts av KS så att arbetet med uppföljning av den interna kontrollen blir mer likartat inom hela kommunen, på en ändamålsenlig nivå.
- Stöttning bör även ske till nämnder och förvaltningar i arbetet med riskanalyser.
- KS bör tillse att samtliga nämnder i sina planer för uppföljning av intern kontroll inkluderar moment inom de obligatoriska områden KS anser motiverade.
- Nämndernas åtgärdsplaner och åtgärder för att minska antalet och andelen avvikelser i stickprovskontrollerna bör följas upp.
- Nämndledamöters aktiva engagemang i arbetet med intern kontroll bör säkerställas.
- Utbildningsinsatser bör genomföras för politiker och tjänstemän.
- En samordning av nämndernas och bolagens arbete med och uppföljning av intern kontroll borde kunna ha positiv effekt i både kommun och bolag. Nämndernas obligatoriska områden torde ha samma giltighet i bolagen.

2 Bakgrund

Uppsala kommun bedriver verksamheter inom skola, omsorg, exploatering och kultur m m för ca 10 miljarder kr årligen.

Den finansiella rapporteringen har mycket stor betydelse som underlag för politiska beslut om hur stora resurser som totalt ska satsas på de områden kommunen ansvarar för och hur de ska fördelas. Det ekonomiska utfallet för ett år kan jämföras med föregående år, med förväntningar i budget och med kostnaden för motsvarande verksamheter i andra kommuner. Med nyttjande av relevanta nyckeltal kan också olika enheter inom

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

kommunen jämföras med varandra. Analyser kan göras både av effektivitet och av rimligheten i de budgetar som fastställs för områden som genomgår väsentliga och snabba förändringar i behov.

Mot bakgrund av redovisningens tänkta betydelse är det av mycket stor vikt att redovisningen i allt väsentligt är korrekt.

Styrelser och nämnder ansvarar för den interna kontrollen enligt KL 6 kap 7 §: De ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

I de förtroendevalda revisorernas uppdrag ingår bl a att uttala sig om huruvida årsredovisningen är korrekt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Redovisningsrevisionen i Uppsala kommun utförs genom övergripande granskning av delårsrapport, granskning av årsbokslut och årsredovisning samt genom olika fördjupningsprojekt.

Poster som fakturering, inköp och löner, består av ett mycket stort antal transaktioner och underlag och granskas bäst genom bedömning av övergripande kontroller och nyckelkontroller inbyggda i de processer som omger dessa poster. Uppsala kommun hantear årligen ca 300.000 kundfakturor, 300.000 leverantörsfakturor och 200.000 löneutbetalningar.

Övergripande kontroller kan utgöras av löpande analyser av utfall i förhållande till budget på olika nivåer i de olika verksamheterna samt styrelsers och nämnders behandling av dessa analyser. Ett reglemente för intern kontroll kan också vara en övergripande kontroll, liksom planer för uppföljning av den interna kontrollen. Vidare kan system med elektronisk fakturahantering med behörighets- och beloppsgränser utgöra övergripande kontroller.

Nyckelkontroller i processer kan utgöras av just attesten av ett fakturaunderlag eller en specifik utgift, fyraögonsprincipen vid betalningar eller kontoavstämningar och deras godkännande.

Revisorerna i Uppsala kommun har i sina revisionsberättelser de senaste åren pekat på allvarliga brister i den interna kontrollen i väsentliga processer som lönerutin, barnomsorgssystem, behörighetstilldelning och kontroll avseende viktiga IT-system samt rutin för utbetalningar. KPMG har efter inledande möten med ansvariga ekonomer konstaterat att kommunens egna centrala ekonomer bedömer att den interna kontrollen behöver förstärkas.

Revisorerna har därför uppdragit åt KPMG att granska kvaliteten och tillförlitligheten i den interna kontrollen i redovisningen. Projektet ingår i revisionsplanen för 2016.

3 Syfte

Syftet med granskningen har varit att granska kvaliteten och tillförlitligheten i den interna styrningen och kontrollen i redovisningen, som underlag och process för informationsgivningen i årsredovisningen.

Exempel på frågor som avsetts att beröras:

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

- Kommunen har ett övergripande reglemente för intern kontroll, senast fastställt 2007. Mot bakgrund av styrelsers och nämnders arbete med intern kontroll, är reglementet ändamålsenligt?
- Finns för varje styrelse och nämnd planer för uppföljning av intern kontroll och är dessa planer ändamålsenliga?
- Hur ser processen ut för styrelser och nämnder vad gäller risk- och väsentlighetsanalys och framtagning av planer för uppföljning av intern kontroll? Hur involverade är ansvariga politiker i detta arbete?
- Hur arbetar styrelser och nämnder i övrigt med den interna kontrollen?
- Vilka delegationsordningar och attestreglementen finns? Är de ändamålsenliga?
- Vilka viktigare övergripande styrdokument finns och är de aktuella och ändamålsenliga?
- Hur agerar KS i sin uppsiktsplikt över styrelser och nämnder, rörande den interna kontrollen?
- Uppföljning av revisionens tidigare påpekanden rörande brister i den interna kontrollen.
- Är den samlade interna kontrollen tillräckligt bra för att minimera risken för väsentliga fel i årsredovisningen?

4 Avgränsning

Granskningen har avsett de rutiner och regler som tillämpats för verksamhetsåret 2016 inom Uppsala kommun.

5 Revisionskriterier

Vi har bedömt om styrelsers och nämnders arbete med intern kontroll är ändamålsenligt och förenligt med

- Kommunallagen
- Interna regelverk

6 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument såsom reglemente för intern kontroll.
- Intervjuer med ledande tjänstemän.

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

- Analys av styrelser och nämnders planer för intern kontroll 2016. Hur ser riskanalyserna ut och är beslutade åtgärder för uppföljning ändamålsenliga och tillräckligt omfattande?
- Uppföljning av styrelser och nämnders planer för intern kontroll 2016.
- Läsning av styrelser och nämnders protokoll från sammanträden 2016. Hur behandlas området intern kontroll?
- Dialog med styrelser och nämnders presidier, i anslutning till möten rörande delårsbokslut.
- Sammanfattande analys.

7 Projektorganisation

Granskningen har utförts av ett team med Bo Ädel som ansvarig. Bo är auktoriserad revisor och kundansvarig för KPMGs biträde till Uppsala kommuns revisorer.

8 Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring av granskningen och granskningsrapporten har skett i enlighet med KPMGs gällande rutiner.

9 Resultatet av granskningen

9.1 Reglemente för intern kontroll

Gällande reglemente för intern kontroll inom Uppsala kommun och dess helägda bolag fastställdes av fullmäktige år 2007 och ersatte då ett reglemente från år 2000.

Reglementet förklarar innebörden av begreppet intern kontroll och att den syftar till att uppnå

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer.

KS övergripande ansvar tydliggörs. Varje styrelse och nämnd ska för sina egna verksamheter utifrån riskanalyser upprätta årliga planer för uppföljning av intern kontroll. I det praktiska arbetet är det tjänstemannaorganisationen som ska tillse att en god intern kontroll upprätthålls.

Det är vår bedömning att reglementet har ett bra innehåll.

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

9.2 Riktlinjer för intern kontroll beslutade 2016-09-14

Den 14 september 2016 fattade kommunstyrelsen (KS) beslut om dokumentet *Riktlinjer för nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och uppföljning samt interna kontroll*. Dokumentet ersätter tidigare gällande riktlinjer för intern kontroll.

I det nya dokumentet definieras en god intern kontroll att kännetecknas av

- Tydlig ansvarsfördelning genom delegationsordningar, behörighetstilldelningar och liknande
- Riskidentifiering och riskanalys kopplad till uppdrag och verksamhet
- Kontrollaktiviteter för att förhindra, eliminera eller minimera risker
- Information och kommunikation
- Uppföljning och förbättringar

Dokumentet innehåller ett avsnitt för riskhantering. I denna ska en riskanalys genomföras som underlag för upprättande av plan för uppföljning av intern kontroll. Denna plan ska alltid innehålla:

- Verksamhetskontroller
- Kontroller av system och rutiner
- Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut
- Finansiell kontroll
- Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv

Dessa områden var inte obligatoriska i tidigare gällande riktlinjer.

Av planen ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur, vem som är ansvarig och hur rapportering ska ske. Styrelser och nämnder ska fatta beslut om internkontrollplanen i särskilt ärende i samband med beslut om verksamhetsplan och budget. Planen ska beslutas om senast 31 december året innan aktuellt år och därefter anmälas till KS.

Uppföljning av planen ska sammanfattas minst en gång per år i en rapport som fastställs genom beslut av respektive styrelse eller nämnd. Uppföljning ska ske senast den 31 januari året efter. Av rapporten ska framgå:

- Vad som kontrollerats
- Hur kontrollerna skett
- Resultatet
- Åtgärder med anledning av resultatet
- Tidpunkt för när förbättringar ska vara genomförda

Uppföljningsrapporten anmäls till KS i samband med rapportering av årsbokslut. De åtgärder som beslutats ska följas upp av styrelse/nämnd.

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

KS ska årligen följa upp utfallet av arbetet med intern kontroll.
Det är vår bedömning att riktlinjerna har ett bra innehåll.

9.3 Riktlinjer för riskhantering

I samma dokument som riktlinjerna för intern kontroll finns även *Riktlinjer för riskhantering*. Här beskrivs att riskhanteringen behövs för att upptäcka och motverka risker och för att utveckla verksamheter. Processen riskhantering tydliggörs. Som exempel på områden där risker behöver analyseras nämns

- Mål och budget
- Arbetsmiljö
- Extraordinära händelser
- Skydd mot olyckor
- Miljörisker
- Intern kontroll
- Verksamhetsförändringar inom organisation och IT
- Säkerhetsfrågor inom information

I processen riskhantering ska risker identifieras, analyseras, värderas, hanteras och följas upp.

Olika typer av risker räknas upp och förklaras med exempel;

- Strategiska risker
 - o Omvärldsrisker
 - o Social oro
 - o Infrastrukturella risker
- Operativa risker
 - o Organisation, ledning, styrning
 - o Risk för handhavandefel
- Finansiella risker
 - o Redovisningsrisker
 - o Risk för handhavandefel
- Efterlevnadsrisker
 - o Legala risker
 - o Rättssäkerhet
 - o Risk för förtroendeskada
 - o Mutor och jäv

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

Riktlinjerna beskriver även en ansvarsfördelning och nödvändigheten av att dokumentera riskhanteringen.

Det är vår uppfattning att riktlinjerna för riskhantering är mycket bra och att de måste ge ett mycket bra stöd för styrelser och nämnders arbete med intern kontroll.

9.4 Tidigare riktlinjer för intern kontroll

För 2016 gällde de riktlinjer för intern kontroll som beslutades av KS 2015-06-17, intagna i dokumentet "Riktlinje för riskanalys och intern kontroll". Riktlinjerna hade i stora delar samma innehåll som i de riktlinjer som beslutades 2016-09-04 och som tillämpas första gången 2017. Planer för uppföljning av intern kontroll skulle upprättas, baserade på riskanalyser inom olika områden. I de tidigare riktlinjerna ingick dock inte de obligatoriska kontrollområden som intagits i de nya.

9.5 Förvaltningsplan

En förvaltningsplan för intern kontroll har framtagits under hösten 2016 och fastställts 2017-03-08. Där beskrivs ansvarig befattningshavare för den interna kontrollen på kommunövergripande nivå, förvaltande ansvarig tjänsteperson och den period planen gäller för, som framöver är tänkt att gälla årsvis maj-april. Ett årshjul beskriver process och aktiviteter i kommunens arbete med intern kontroll.

Uppdraget ges följande beskrivning:

1. Analys och aggregering av resultat av riskhantering och intern kontroll och utformning av eventuella förslag till åtgärder från KS och KF med anledning av detta (del av KS:s uppsiktsplikt), t.ex. i form av kontrollmoment i KS:s internkontrollplan.
2. Att följa upp och säkerställa att nämnderna arbetar på ett bra sätt med intern kontroll och följer reglemente och riktlinjer och att bidra till att skapa förutsättningar för att deras internkontrollplaner håller en hög kvalitet.
3. Rapportering till KS och KF om hur den interna kontrollen fungerar i allmänhet och om eventuella brister i den interna kontrollen.
4. Att vårda och utveckla reglemente, riktlinjer och vägledning för intern kontroll.
5. Att ge ansvariga chefer relevant underlag till deras kontakter med kommunrevisionen i frågor som rör arbetet med intern kontroll.
6. Att (upprätta,) vårda och utveckla en struktur för hur arbetet med intern kontroll organiseras inom kommunen.
7. Utveckling av arbetet med intern kontroll i kommunen, både kommunövergripande och på nämndnivå.

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

Förvaltningsorganisationen ska i huvudsak leverera:

- Vägledning för arbetet med intern kontroll
- Bilaga om intern kontroll till årsredovisningen
- Information på Insidan

Under förvaltningsperioden ska följande aktiviteter genomföras:

Problem	Aktivitet	Ansvar
Förståelsen för vad intern kontroll är och vad den kan betyda för verksamheten behöver bli större.	Ta fram helhetsbild över arbetet med intern kontroll	Objektledare
Det finns inte lika tydliga förväntningar på arbetet med internkontrollplanerna som på arbetet med verksamhetsplanerna.	Utvärdera mallar för rapportering i Hypergene.	Objektledare
KLK har inte gett samma typ av stöd till och prioritering av den interna kontrollen som för verksamhetsplaneringen.	Samla grupp med ansvariga för intern kontroll för att inventera behov, utbyta erfarenheter och utveckla arbetet.	Objektledare
	Genomför utbildningsinsatser.	Objektledare
Det finns inte lika tydliga förväntningar på arbetet med internkontrollplanerna som på arbetet med verksamhetsplanerna. Det behövs mer av gemensamma strukturer i redovisning och avrapportering för att underlätta överblick över helheten. Det finns också anledning att ta fram förslag på mer av gemensamma metoder för kontroller av liknande företeelser.	Utveckla arbetet med att sammanställa, aggregera och analysera nämnders och bolags internkontrollplaner och uppföljningar av internkontrollplaner, på kommunövergripande nivå.	Objektledare

Arbetet utifrån denna plan inleds i mars 2017.

Planen redovisar mål med arbetet under förvaltningsperioden:

1. Det finns en bättre helhetsbild av arbetet med intern kontroll för att öka förståelsen för vad intern kontroll är och av internkontrollplanens roll i sammanhanget. Den interna kontroll som inte ingår i internkontrollplanerna blir belyst.
2. Förståelsen för vad intern kontroll är ökar. Nämnder och förvaltningar prioriterar den i tillräcklig utsträckning.
3. Den interna kontrollen integreras i högre utsträckning i kommunens ledningssystem.
4. Riskregister och internkontrollplaner liksom uppföljning av internkontrollplaner rapporteras i Hypergene.
5. Utveckling.

Av planen framgår namngivna ansvariga tjänstepersoner för intern kontroll inom varje nämnd.

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

Det är vår bedömning att förvaltningsplanen som sådan är ett mycket bra dokument och att ansatsen i planen ger goda förutsättningar för att kommunens arbete med intern kontroll ska kunna utvecklas och ligga på en tillfredsställande nivå.

9.6 Attestreglemente

Kommunfullmäktige fattade 2016-10-03 beslut om nytt attestreglemente. I reglementet beskrivs reglernas betydelse för den interna kontrollen och nämndernas ansvar för den interna kontrollen inom sina verksamhetsområden. Nämnderna ansvarar bland annat för att

- utse eller uppdra åt förvaltningsdirektör att utse attestanter samt ersättare
- upprätta och hålla aktuell förteckning över attestanter med namnteckningsprov
- det årligen fattas beslut om all attestanter samt att beslut fattas vid varje förändring
- antagna regler och rutiner avseende reglementet följs

Förvaltningsdirektörer ges specifikt ansvar att informera, följa upp och utvärdera.

Verksamhetsansvariga chefer och attestanter ges ansvar att följa reglerna, se till att de fungerar väl och rapportera brister.

Attestansvaret knyts till roll eller befattning, kodintervall, beloppsgräns och eventuella andra begränsningar. Fem olika beloppsgränser kan tillämpas.

Attesterna ska utformas så att ansvarsfördelningen är tydlig. Dualitet ska gälla. Ingen person ska kunna hantera en transaktion från början till slut. Den som kontrollerar ska ha tillräcklig kompetens och ha en självständig ställning. Utförda kontroller ska dokumenteras ändamålsenligt.

Sakattest (förattest) innehåller:

- Kontroll av att leverans eller prestation ägt rum samt att ett rimligt samband finns mellan ekonomisk händelse och nämndens verksamhet.
- Kontroll av belopp och kvantiteter överensstämmer med beställning, händelsens underlag och den verkliga leveransen.
- Säkerställ att tillräckliga formella underlag finns för att verifiera händelsen.
- Angivelse av korrekt kontering och periodisering av underlaget eller i systemet för registrering av ekonomisk händelse.

Slutattest (beslutsattest) innehåller:

- Intygande och beslut att leverans eller prestation ägt rum samt att ett rimligt samband finns mellan ekonomisk händelse och nämndens verksamhet.
- Intygande och beslut att belopp och kvantiteter överensstämmer med beställning, händelsens underlag och den verkliga leveransen.
- Intygande och beslut att tillräckliga formella underlag finns för att verifiera händelsen.

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

- Intygande och beslut om att korrekt kontering och periodisering av underlaget eller i systemet för registrering av ekonomisk händelse

Vad gäller stora belopp ska samtliga fakturor i det elektroniska leverantörsfakturaflödet överstigande 200.000 kr granskas i ett extra steg. Förutom kontroll av fakturans korrekthet ska bedömning göras om utgiften ska hänföras till drift eller investering och om fakturan periodiserats korrekt.

En attestant får aldrig slutattestera ekonomisk händelse som avser egen användning. Detta gäller även i förhållande till närstående, jäv eller där attestanten är i en beroendeställning.

Varje medarbetare ansvarar för att rapportera till överordnad eller annan person incidenter rörande brister, oegentligheter eller liknande.

Det är vår bedömning att attestreglementet har en ändamålsenlig utformning och att det om det följs är en bra förutsättning för god intern kontroll.

9.7 Utvecklingsarbete under 2016 av intern kontroll i redovisningen

Under 2016 har ett antal åtgärder vidtagits för att stärka den interna kontrollen i redovisningen, bland annat:

- Anläggningsredovisning
 - o Centraliserad hantering från oktober 2017 i ny anläggningsmodul AT.
 - o Uppdaterade rutiner inför 2016.
 - o Ett mycket omfattande utredningsarbete för att skapa ordning och reda i redovisningen av exploateringsprojekt.
- Kundreskontra
 - o Uppdaterade rutiner.
 - o Förnyad tjänstekoncession med Inkassoföretag (Visma).
- Manuell bokföring
 - o Samtliga verifikat till manuella bokföringsserier samlas nu på redovisningsenheten för att säkerställa kvalitet och spårbarhet från elektronisk huvudbok till verifikat.
 - o Från årsskiftet finns möjlighet till "bokföringsorder på flöde". Bokföringsorder kan skickas till attest innan definitivbokföring. Möjligheten kommer inte att tillämpas på alla bokföringsorder då det anses för tidskrävande i förhållande till riskerna.
- Manuella utbetalningar
 - o Ca 80 procent av alla manuella utbetalningar läggs sedan 2016 på flöde för attest.
 - o Övrig andel erhålls på attesterade underlag som läses eller registreras in i Agresso.
- Kodplaner/Agresso m m
 - o Ny uppdaterad senaste version oktober 2016 (M5).

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

- Möjliggör implementering av ny funktionalitet, bland annat leverantörsupplägg på flöde som skiljer uppgiften från reskontraenhetsen. Implementeras hösten 2017.
- Obligatoriska koddelarna
 - Konto, motpart och verksamhetskod ägs av redovisningschef och läggs endast upp efter underlag från denne.
 - Ansvarskoder (motsvarande kostnadsställe) beställs i och av respektive förvaltning via ett webb-formulär till förvaltarna. Kontrollen kan bli bättre.
- Frivilliga koddelar
 - Produkt och objekt beställs av den verksamhet som behöver dem.
 - Projektkoder läggs upp av anläggningsgruppen inom redovisning för att säkerställa att inga felaktiga projekt finns (projekthanvändning avgör om en bokföringspost betraktas som investering/exploatering eller drift).

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

9.8 Styrelser och nämnders uppföljning av intern kontroll 2016

För 2016 blev resultatet av KS och nämnders uppföljning av intern kontroll som följer:

Styrelse/nämnd	Kontroll-områden	Anmärkningar	Kommentarer
Kommunstyrelsen	17	2	- Lönekostnad: 25% osignerad i maj - Låg kunskap om representation och mutor - Leverantörstrohet på 65% uppges som utan anmärkning - Av 153 handlingar hade två inte registrerats, uppges som utan anmärkning - Anläggningsregister uppges som utan anmärkning. Det är dock känt att redovisningen av infrastruktur släpar efter med upp till 30 år, vår kommentar.
Arbetsmarknadsnämnden	13	5	Bra uppföljning och förslag till åtgärder.
Gatu- och samhällsmiljönämnden	7	3	Anmärkning bl a kring representation.
Idrotts- och fritidsnämnden	6	3	Anmärkning bl a kring representation.
Kulturnämnden	11	6	Anmärkning bl a ej attest på löner.
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	8	3	Anmärkning bl a kompetensförsörjning samt mutor och jäv.
Omsorgsnämnden	6	2	
Plan- och byggnämnden	8	4	Anmärkning bl a kring representation.
Räddningsnämnden	3	1	Kompetensförsörjningsplan saknas.
Socialnämnden	12	5	En kontroll kunde inte utföras, en kunde inte utvärderas. Anmärkning bl a kring representation.
Utbildningsnämnden	5	3	
Äldrenämnden	5	?	Oklart vilka kontroller om genomförts. Åtgärder redovisas.
Överförmyndarnämnden	3	0	
Namngivningsnämnden			Ingen plan upprättad.
Styrelsen Uppsala Vård och omsorg	4	2	
Styrelsen för teknik och service	?	?	Resonerande uppföljning, främst rörande kontant-hantering.
Totalt	103	39	Summorna avser de styrelser och nämnder där vi kunnat utläsa antal. Ca 38%, dvs anmärkningar i mer än var tredje kontrollområde.

Resultatet ska ses bland annat utifrån att de områden som kontrollerats valts ut därför att de ansetts ha högre risk för fel än andra områden. Vi bedömer ändå att andelen fel eller anmärkningar i genomförda kontroller är högre än vad som är acceptabelt. Vi betonar att sammanställningen ovan är KPMGs tolkning av respektive styrelse/nämns kontrollresultat utifrån de redovisningar som gjorts. I en del fall är redovisningarna lätta att

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

kategorisera i anmärkning eller inte anmärkning men flertalet redovisningar är även resonerade. Vad gäller Äldrenämndens redovisning framgår inte om några kontroller genomförts. Områden beskrivs men inte kontroller.

Redovisningarna innehåller kommentarer till hur brister ska följas upp 2017.

Det är relativt stora skillnader mellan styrelser och nämnder när det gäller omfattningen på de egna utvärderingarna för 2016. Som exempel kan nämnas kommunstyrelsen och socialnämnden med dokument på 8-9 sidor medan flera andra nämnders redovisningar omfattar endast ett par sidor text.

9.9 Planer för uppföljning av intern kontroll 2017

Styrelse och nämnders planer för uppföljning av intern kontroll har utvecklats inför 2017 jämfört med 2016. I de flesta fall har antalet kontrollområden utökats:

Styrelse/nämnd	Kontrollområden 2017	Kontrollområden 2016	Representation, muttor, jäv	Markexploatering	Återsökning statsbidrag	
Kommunstyrelsen	19	17	Ja	Nej	Nej	
Arbetsmarknadsnämnden	17	13	Ja		Ja	
Gatu- och samhällsmiljönämnden	11	7	Ja			
Idrotts- och fritidsnämnden	7	6	Ja			
Kulturnämnden	6	11	Ja			
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	5	8	Nej			Inte heller andra obligatoriska
Omsorgsnämnden	17	6	Ja			
Plan- och byggnämnden	6	8	Ja			
Räddningsnämnden	8	3	Ja			
Socialnämnden	15	12	Ja			
Utbildningsnämnden	7	5	Nej		Ja	
Äldrenämnden	8	5	Ja			
Överförmyndarnämnden	8	3				
Namngivningsnämnden						

AMN: Riskhanteringsprocess och interkontrollplanearbete kommer under 2017 att flyttas in i det digitala verksamhetssystemet Hypergene, vilket innebär att en stor del av dokumentation och uppföljning av internkontrollplanen kommer att ske digitalt.

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

9.10 KS bedömning av intern kontroll i styrelser och nämnder 2016

Enligt 10§ i reglementet för intern kontroll ska KS utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och rapportera till kommunfullmäktige.

I årsredovisningen för 2016 ingår ett avsnitt om intern kontroll. Vi konstaterar att KS i sin utvärdering kommer till ungefär samma slutsatser som vi.

Ur KS utvärdering:

Avrapporteringarna av internkontrollplanerna för 2016 har skiftande omfång, innehåll och kvalitet. Fem avrapporteringar bedöms hålla en god kvalitet, fem avrapporteringar en acceptabel kvalitet medan tre avrapporteringar håller en lägre kvalitet. I de fall avrapporteringarna har lägre kvalitet bedöms detta mycket bero på brister i kontrollmomentens utformning.

I stort sett samtliga planerade kontrollmoment har genomförts. Endast i undantagsfall redovisas vilka beslut som granskats eller vilka frågor som ställts. Resultatet av kontrollerna är mer utförligt beskrivna. De genomförda kontrollerna bedöms ha haft möjlighet att upptäcka avsedda brister. De flesta av de nämnder som upptäckt brister beskriver hur dessa ska åtgärdas. Tidpunkter för detta redovisas dock endast i undantagsfall.

Avrapporteringarna visar att det finns anledning att titta på utvecklingen av de ekonomiska kontrollerna, kontroll av diarietjänst, ramavtal och digital utveckling. Förutom digital utveckling är detta också sådant som i internkontrollplanerna för 2017 identifierats som möjliga utvecklingsområden inom den interna kontrollen. Även beskrivningarna av hur kontrollerna genomförts bör utvecklas.

Samtliga kontrollmoment för 2017 är kopplade till risker i riskregister. Nämndernas riskhantering bedöms ha utvecklats markant jämfört med 2016.

Under kommande verksamhetsår eftersträvas ytterligare samarbete över nämndgränserna inom arbetet med den interna kontrollen. Anledningen till detta är en strävan att ytterligare öka förståelsen för vad intern kontroll är och hur den kan användas för att kvalitetssäkra och utveckla verksamheten. En vägledning för nämndernas arbete med intern kontroll är under framtagande.

Det finns också anledning att ta fram förslag på mer av gemensamma kvalitetssäkrade strukturer och metoder när det handlar om gemensamma risker och kontrollmoment. Mer av gemensamma strukturer i redovisning och avrapportering kan också underlätta överblicken över helheten.

9.11 Nämndernas ansvar för den interna kontrollen

I de intervjuer vi genomfört har vi fått intrycket att politikerna i stor utsträckning överlämnar arbetet med intern kontroll till tjänstemännen. Vi ser det som nödvändigt att politikernas aktiva deltagande framför allt i riskanalyserna utvecklas. Det kan ske genom täta uppföljningar av intern kontroll i nämndernas sammanträden, åtminstone i samband med behandling av tertial- och årsbokslut. Även utbildning torde kunna behövas, inom till exempel områden som risk att verksamhetsmål inte nås och anseenderisk.

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

9.12 Uppföljning av frågor från tidigare år

PWC lämnade i februari 2016 rapporten "Intern kontroll i redovisningsprocessen och rutiner för utanordningar och leverantörsfakturor 2015". I den sammanfattande rapporten skrev PWC att "allvarliga brister kvarstår alljämt".

Specifikt lyftes fram:

- I löneprocessen var 20% av utanordningslistorna inte attesterade
- Löneutbetalningsfilen attesteras inte
- I leverantörsprocessen saknades signaturprover för alla nämnder
- Efterkontroller av utanordningar under 50 tkr skedde inte

Under 2016 har mycket genomförts för att höja kvalitet och kontroll i administrativa rutiner och redovisningsrutiner. Bland de åtgärder som vidtagits finns följande med betydelse för de brister PWC anmärkte på, med kommunens kommentarer:

- **Löneprocessen**
 - o Lönelistorna som inte attesteras av chef skickas nu till chefens chef. Det kommer att förbättra efterlevnaden av kontrollrutinerna med högre andel attester. Alla fasta ersättningar attesteras, liksom avvikelserapporteringen. Attest av utbetalningslista/motsvarande efter lönebearbetning är inte tvingande (i mening att lönen kommer betalas ut oavsett). Andelen icke attesterat var den 7 mars 2017, avseende februarilön, 16,6 procent.

	Andel
september 2016	25,6%
oktober 2016	13,3%
november 2016	22,2%
december 2016	16,3%
januari 2017	20,9%
februari 2017	16,6%

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll

KPMG AB

2017-04-10

- **Leverantörsreskontra**

- o Ett projekt pågår att hantera omkring 9000 sekretessfakturor från vård och omsorg i Agresso. Idag hanteras de manuellt.
- o Ständiga försök att minska felscanning,
- o Betalningar till bankkonto minskas till förmån för bank- och plusgiro (då framgår betalningsmottagaren).
- o Utbildning och regelbundna möten med medarbetare inom valideringssteget (tredje kontrollsteg efter attest vid belopp >200 tkr; alla representationskonton för att kontrollera syfte, moms och deltagarlista m m).
- o Kontinuerlig uppdatering av rutinbeskrivningar.
- o Upplägg av leverantör på flöde implementeras under 2017 (höst). Det är möjligt i vår uppgraderade version av Agresso (M5). Det innebär att reskontrarollen kan skiljas från godkännande av upplägg av leverantör.

KPMG, dag som ovan

Bo Ädel

Auktoriserad revisor

Certifierad kommunrevisor

Uppsala kommun

**Granskning av
anläggningsredovisningen
Rapport**

KPMG AB
Offentlig sektor
5 april 2017
Antal sidor: 12

Uppsala Kommun granskningsrapport anläggningsredovisningen
2016 slutlig.docx

Innehåll

1.	Sammanfattning och rekommendationer	1
2.	Bakgrund	2
3.	Syfte	3
4.	Avgränsning	3
5.	Revisionskriterier	3
6.	Metod	3
7.	Projektorganisation	4
8.	Oberoende och integritet	4
9.	Kvalitetssäkring	4
10.	Resultatet av granskningen	4
10.1	Ansvar för anläggningsredovisningen	4
10.2	Redovisningsregler anläggningstillgångar	5
10.3	Internt regelverk	5
10.4	Tillämpning av regelverk	6
10.4.1	Aktiveringar	6
10.4.2	Analys av resultatkonton	8
10.5	Tillgångar med komponentindelning	8
10.5.1	Internt regelverk	8
10.5.2	Tillämpning av regelverk	9
10.6	Inventeringar	9
10.7	Leasing	9
10.8	Redovisning av exploateringsprojekt	9
10.8.1	Redovisningsregler	9
10.8.2	Redovisningen av exploateringsprojekt i Uppsala kommun	10
10.8.3	Markförsäljningar	10
10.8.4	Effekter av rättelse	11
10.9	Uppskrivning	11

1. Sammanfattning och rekommendationer

Vi har på uppdrag av Uppsala kommuns förtroendevalda revisorer utfört en granskning av kommunens anläggningsredovisning. Våra slutsatser från granskningen är att anläggningsredovisningen historiskt sett har brister som nu åtgärdas i den takt som bedöms möjlig. Våra viktigaste iakttagelser, bedömningar och synpunkter:

- Stängningen av exploateringsprojekt i redovisningen släpar efter med upp till 30 år. Kommunens pågående utredning har inte gett tillräckliga underlag för fullständiga korrigeringar i årsredovisningen för 2016. En tillfällig ombokning har gjorts i balansräkningen så att ett belopp på 1.350 mkr bokats upp som pågående nyanläggning. Samma belopp har bokförts som förutbetalad intäkt. Kommunledningen bedömer att denna bokning ger en bättre återspeglning av verkligheten i balansräkningen. Vi kan inte ta ställning till om denna bokning är korrekt då sammanställning av tillförlitliga underlag saknas (se avsnitt 10.8).
- Ett antal stängningar av projekt har gjorts men den beloppsmässigt största delen av gamla projekt ligger fortfarande kvar som öppna projekt. Ambitionen är att under 2017 i redovisningen stänga alla projekt som rent faktiskt är avslutade. Det innebär att en osäkerhet kvarstår både vad gäller resultat- och balansräkningar i årsredovisningen för 2016. Det innebär också att kommunen inte har tillräckligt underlag för budget 2017 och framåt. Vi kan inte bedöma hur stor osäkerheten är i kronor räknat (10.8).
- I anslutning till exploatering erhåller kommunen intäkter från markförsäljningar. Dessa intäkter ska när det gäller rena markförsäljningar redovisas som intäkt i sin helhet vid köparens tillträde av marken. I de fall intäkterna avser gatukostnadsersättning eller exploateringsavgifter ska intäkterna periodiseras över samma tid som de anläggningar de är avsedda att bekosta (10.8).
- En uppskrivning med 3 miljarder kr av värdet på kommunens materiella anläggningstillgångar skedde i början på 90-talet. Av uppskrivningen återstår 220 mkr som värde i balansräkningen efter bokslutet för 2016. I bokslutet för 2016 har 41 mkr bokats bort mot eget kapital då beloppet inte kunnat härledas till någon specifik tillgång. Resterande del av uppskrivningen har bokats bort under 2017. Vi anser detta förfarande korrekt (10.9).
- Vi bedömer kommunens principer för indelning av materiella anläggningstillgångar i komponenter och avskrivningstider för dessa komponenter som rimliga. När det gäller gator och vägar rekommenderar RKR att gatukroppen betraktas som en komponent som inte slits och därför inte sjunker i värde, till skillnad från ytskiktet. Beroende på om gatukroppen skrivs av eller inte får det stor betydelse för kommunens framtida kostnader för avskrivningar (10.5.1.1).
- Vi föreslår att dokumentet Principer för komponentavskrivning kompletteras med riktlinjer rörande fördelning av anskaffningsvärde för gata/väg på olika komponenter (10.5.1.1).
- Kommunen tillämpar komponentmetoden i huvudsak för nya anläggningar. Vi anser att komponentmetoden ska användas även på de anläggningar som hör till äldre exploateringsprojekt som nu är under utredning (10.5.2).

- Anläggningsredovisningen i kommunen är från och med 2016 centraliserad. Det torde innebära att redovisningen blir mer enhetlig än tidigare och av högre kvalitet (10.1).

Våra rekommendationer:

- Säkerställ att utredningen av gamla projekt färdigställs i närtid så att samtliga avslutade projekt stängts i redovisningen till delårsrapporten per 2017-08-31.
- För att underlätta stängningen av gamla projekt, använd en rimlig ambitionsnivå som sannolikt måste innefatta vissa förenklingar och antaganden. För de utgifter där en direkt koppling inte kan spåras till uppförd anläggning, t ex gata eller väg, bör utgångspunkten vara att utgiften ska kostnadsföras.
- För områden där tydliga etapper kan urskiljas bör varje etapp ses som ett delprojekt som ska avslutas när det färdigställts även om inte samtliga delprojekt i området avslutats.
- Markförsäljningar ska redovisas som intäkt vid tillträde medan gatukostnadsersättningar och exploateringsavgifter ska periodiseras mot avskrivningarna på de anläggningar de är avsedda att bekosta. De intäkter som periodiseras måste vara kopplade till specifika anläggningar.
- Hanteringen av komponenten gatukropp bör analyseras noggrant. Det finns i kommunvärlden olika åsikter om hur gatukroppen ska hanteras i redovisningen. Undergår den en värdeminskning och hur ska den i så fall skrivas av? Kan det finnas skäl att skilja på huvudgata och lokalgata?
- Dokumentet Principer för komponentavskrivning bör kompletteras med riktlinjer rörande fördelning av anskaffningsvärde för gata/väg på olika komponenter.
- Komponentmetoden bör användas även på de anläggningar som hör till äldre exploateringsprojekt som nu är under utredning.

2. Bakgrund

Uppsala kommun äger materiella anläggningstillgångar med ett i årsredovisningen för 2015 bokfört värde på 4,7 miljarder kr. Exploateringsfastigheter redovisas som omsättningstillgång och har i årsredovisningen för 2015 bokförts till ett negativt värde, minus 0,6 miljarder kr.

Stora brister har förelegat i kommunens exploateringsredovisning. Ett arbete för att åtgärda bristerna har påbörjats men stora brister kvarstår. Bland annat finns fortfarande projekt öppna i bokföringen som påbörjats för 20-30 år sedan.

Revisorerna har bedömt att det finns en hög risk för felaktigheter i anläggningsredovisningen, med stor påverkan på resultat- och balansräkningar.

3. Syfte

Syftet med projektet har varit att granska kvaliteten i kommunens anläggningsredovisning som underlag för bedömning av om anläggningsredovisningen är korrekt och fullständig.

Frågor som avsetts att beröras:

- Är kommunens regler rörande aktivering och avskrivning av anläggningstillgångar rimliga?
- Tillämpas reglerna och tillämpas de enhetligt?
- Är kommunens regelverk rörande komponentavskrivning rimligt?
- Hur är statusen för tillämpningen av komponentavskrivning? Hur har äldre anläggningar behandlats och vilka är konsekvenserna?
- Är kommunens regelverk rörande värdering och redovisning av exploateringsprojekt rimligt?
- Tillämpas regelverket rörande exploateringsprojekt och tillämpas det enhetligt?
- Analys av innehållet i anläggningsregistret. Hur ofta inventeras tillgångarna? Är objekten i anläggningsregistret identifierbara och möjliga att inventera? Hur ofta sker egna genomgångar av styrelsers och nämnders förvaltningar att anläggningsregistret är aktuellt och uppdaterat?
- Analys av innehållet i redovisningen av exploateringsprojekt. Hur gamla är projekten? Är bokförda värden uppdelade på objekt? Vilka regler tillämpas för aktivering som anläggningstillgång i exploateringsprojekt som pågår under flera år och som består av olika delprojekt?

4. Avgränsning

Granskningen har avsett de rutiner och regler som tillämpas för räkenskapsåret 2016 inom Uppsala kommun.

5. Revisionskriterier

Vi har bedömt om de rutiner och redovisningsprinciper rörande anläggningsredovisning som tillämpas av Uppsala kommun uppfyller:

- Lagen om Kommunal Redovisning
- RKR:s rekommendationer och RKR:s andra uttalanden
- Interna regelverk

6. Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument, framför allt regelverk rörande anläggningsredovisning inklusive regler rörande aktivering och avskrivning
- Intervjuer med ekonomer med ansvar för anläggningsredovisning
- Analys av innehållet i anläggningsregistret i Agresso med stickprovvis uppföljning av objekt i registret
- Analys av konton för korttidsinventarier och inventarier av mindre värde i resultaträkningen
- Analys av konton för utranteringar
- Analys av större anskaffningar och aktiveringar under året
- Analys av äldre objekt i anläggningsregistret

7. Projektorganisation

Granskningen har utförts av ett team med Bo Ädel som ansvarig. Bo är auktoriserad revisor och kundansvarig för KPMGs biträde till Uppsala kommuns revisorer.

8. Oberoende och integritet

Vi har i enlighet med Skyrevs rekommendation nr 2 prövat vårt oberoende. Vi har inte funnit några omständigheter som tyder på att vårt oberoende och integritet kan ifrågasättas.

9. Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring av granskningen och revisionsrapporten har skett i enlighet med KPMGs gällande rutiner.

10. Resultatet av granskningen

10.1 Ansvar för anläggningsredovisningen

Från och med 1 oktober 2016 är redovisningen kring anläggningstillgångar centraliserad till redovisningsenheten. Syftet är att förbättra kvaliteten på redovisningen. Av enhetens personal ansvarar tre personer för anläggningsredovisningen med planerad förstärkning med ytterligare en person.

Det är redovisningsenheten som förfogar över upplägg i Agresso och anläggningsregistret.

Tidigare har varje styrelse och nämnd ansvarat för dokumentationen av sina anläggningstillgångar.

10.2 Redovisningsregler anläggningstillgångar

Redovisningen av materiella anläggningstillgångar regleras i Lag om Kommunal Redovisning, KRL, 6 kapitlet;

- Av 1§ framgår att anläggningstillgång är tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.
- Av 3§ framgår att anläggningstillgångar ska tas upp till belopp motsvarande utgifterna för tillgångens förvärv eller tillverkning.
 - o Utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet ska räknas in för förvärvad tillgång.
 - o Skälig andel av indirekta tillverkningskostnader ska inräknas i anskaffningsvärdet för tillverkad tillgång.
 - o Ränta på kapital som lånats för att finansiera tillverkningen av en tillgång får räknas in.
 - o Utgifter för värdehöjande förbättringar får räknas in.
- Av 4§ framgår att anläggningstillgångar med begränsad ekonomisk livslängd ska skrivas av systematiskt över livslängden.
- Enligt 5§ ska en anläggningstillgångs värde skrivas ned om den minskat i värde och värdenedgången kan antas vara bestående.

Materiella anläggningstillgångar får inte skrivas upp i en kommun, däremot i kommunägda bolag. I den mån så sker i av kommunen ägt bolag ska sådan uppskrivning elimineras i den sammanställda redovisningen för kommunen med dess ägda bolag.

Rådet för Kommunal Redovisning, RKR, har gett ut rekommendationen 11.4 Materiella anläggningstillgångar.

För leasade tillgångar gäller RKR:s rekommendation 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal.

10.3 Internt regelverk

Följande styrdokument berör anläggningsredovisningen:

- Materiella anläggningstillgångar ekonomihandbok: En generell vägledning utifrån den kommunala redovisningslagen 6 kap. Den finns på hemsidan.
- Samordnad anläggningsredovisning: En instruktion kring hur direktinvesteringar och investeringsprojekt läggs upp i Agresso av redovisningsenheten via specifik blankett.

- Attestreglemente för Uppsala kommuns nämnder (beslutat av kommunfullmäktige 2016-10-03): Här framgår att samtliga fakturor överstigande 200 tkr granskas i ett extra steg, vilket bland annat innebär en extra granskning av huruvida den ekonomiska händelsen utgör en driftskostnad eller en investering.

- Inventeringsinstruktion (2015-12-07): Här framgår att anläggningsregistret ska innehålla uppgifter som gör det möjligt att identifiera tillgången. Inventarier ska årligen inventeras. Resultatenheterna eller motsvarande ska skicka attesterade inventeringsrapporter till redovisningsenhetens anläggningsfunktion. Underlag till utrangerad/såld/stulen inventarie ska följa med. Inventeringsinstruktionen finns på intranätet och gäller samtliga nämnder.

- Komponenter: Principer för komponentavskrivning för gatu- och samhällsbyggnadsnämnden i Uppsala kommun. Det finns även en mall som ska användas vid komponentindelning i byggnader (denna följer SABO). Det ska påpekas att kommunen väldigt sällan bygger i egen regi då större delen av byggnadsbeståndet bolagiserats.

Aktiveringsgränser: Beloppsgränsen för aktivering av direktinvestering är 25 tkr och en livslängd på minst 3 år.

Avskrivningstider: Avskrivningstiderna varierar med olika typer av tillgångar. För datorer och liknande sker avskrivning över 3 år. Övriga inventarier, maskiner och fordon skrivs av på 5, 10, 15 eller 20 år.

För byggnader samt byggnads- och markinventarier sker avskrivning över 5-50 år. För nya byggnader ska dock komponentavskrivning ske.

10.4 Tillämpning av regelverk

10.4.1 Aktiveringar

Vi har valt ut ett par investeringar i anläggningsregistret per 31 augusti 2016 för kontroll att aktiveringar skett i enlighet med gällande regelverk och att tillfredsställande underlag finns för dessa aktiveringar.

Följande anläggningar valdes ut för granskning genom så kallad walk through:

- A003536, Gator reinvestering beläggningar, Anskaffningsvärde 20 097 303 kr.

Vi har tagit del av underlag från hela processen, dvs från investeringsbeslut till upplägg av projekt, projektuppföljning och beslut om aktivering samt upplägg av avskrivningstid och komponentindelning.

- A003549, Maskiner i maskinrum, Anskaffningsvärde 5 410 881 kr.

Vi har tagit del av transaktionslista över aktiveringar och stickprovvis granskat fakturor.

Genom intervjuer har vi fått följande beskrivning av processen för aktivering av projekt:

I totalbudgeten för ett år beslutas om vilka projekt som ska drivas. För varje projekt finns en budget.

Projektkonomen lägger upp projektnummer och kopplar ansvarig projektledare till detta projektnummer.

Projektledaren erhåller fakturor för de projekt denne är ansvarig för. Projektledaren konterar och anger korrekt projektnummer på bokningen. Sedan sker attest enligt beloppstrappa. Större belopp attesteras av enhetschef.

Vid varje delårsbokslut, dvs per 20 april och 31 augusti har projektledaren och projektkonomen ett möte där utfall följs upp mot budget och prognos för färdigställande. Då indikationer finns för överträdelse signaleras till enhetschef. I budget finns utrymme för viss fördelning av eventuellt tillkommande utgifter som beslutas av enhetschef.

Inför bokslut har projektledaren och projektkonomen möte och beslutar om eventuell aktivering, enhetschef deltar. Protokollet från detta möte fastslås av projektledaren i dokumenthanteraren "Doke" varpå det anses vara attesterat. Detta protokoll är sedan underlag för aktiveringen av anläggningen.

Komponentindelning görs i ett inledande skede i projektkalkylen. Eventuella justeringar från denna tas vis slutmötet.

- A003536, Gator reinvestering beläggningar, Anskaffningsvärde 20 097 303 kr.

Vi har inhämtat budget för 2016 där 23 mkr budgeterats. Budgeten innehåller även kalkyl med komponentindelning. Denna följer instruktioner.

- A003549, Maskiner i maskinrum, Anskaffningsvärde 5 410 881 kr.

Detta är uttryckt som ett "städjobb" och har inte följt de sedvanliga aktiveringsprocesserna. Det rörde sig om ett akutjobb på grund av vattenskada i befintligt maskineri.

Slutsats:

Granskade anläggningar har följt uppsatta rutiner. I slutet av 2016 infördes nya rutiner med en centraliserad process för anläggningsredovisning i avsikt att ytterligare säkerställa riktigheten i anläggningsredovisningen.

10.4.2 Analys av resultatkonton

Enligt kommunens interna regelverk ska inköp av materiella anläggningstillgångar på belopp över 25 000 kr och med en livslängd på minst tre år aktiveras. Vi har genomfört en stickprovsgranskning av utvalda kostnadskonton för att kontrollera om reglerna följs.

Följande konton har valts ut för granskning:

- 6151 mindre reparationer och underhåll av fastigheter
- 61709 övriga husbyggnadsarbeten
- 6460 hobbymaterial och förbrukningsmaterial
- 6490 övriga förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial
- 6600 reparation och underhåll av maskiner och inventarier
- 61720 byggkonsulter

Endast belopp överstigande 25 tkr har tagits med i underlaget. Granskningen visade inte att något inköp som borde ha aktiverats hade kostnadsförts.

Slutsats:

Vår granskning har inte visat några avvikelser från regelverket för aktivering.

10.5 Tillgångar med komponentindelning

10.5.1 Internt regelverk

10.5.1.1 Infrastruktur

Det interna regelverket utgår ifrån en enhetlig komponentindelning och avskrivning för samma kategorier av tillgångar samtidigt som skillnad görs mellan olika typer av tillgångar inom samma kategorier. Gator delas in i tre olika typer utifrån hur trafikerad gatan är. Gång- och cykelbanor delas in i två typer. Avskrivning sker på beläggningsytan över som minst 10 år, som mest över 30 år. Gatukroppar ska oavsett typ av gata skrivas av på 70 år. Belysning, broar, lekutrustning och trafiksignaler skrivs av på 10-30 år.

Vi har ingenting att erinra varken mot indelningen i kategorier och typer eller avskrivningstider, med ett undantag. Vi konstaterar att Rådet för Kommunal Redovisning, RKR, uttryckt att gatukroppar typiskt sett inte undergår någon värdeminskning och att de därför inte ska vara föremål för avskrivning. RKR är det normgivande organet och har representanter bland annat från SKL. Det har mycket stor betydelse för kommunens framtida årliga kostnader för avskrivning huruvida gatukroppen skrivs av eller inte.

Vi ställer oss lite undrande till hur uppdelning kommer att ske av anskaffningsvärde för gata eller väg eller liknande på ytskikt respektive gatukropp m m och föreslår att dokumentet Principer för komponentavskrivning kompletteras med riktlinjer för sådan uppdelning.

10.5.1.2 Byggnader

Kommunen har framtagit en modell för fördelning på komponenter och beräkning av kvarvarande livslängd på byggnader. Enligt modellen ska byggnad delas in i 6-7 komponenter där stommen utgör den värdemässigt största komponenten och har den längsta avskrivningstiden. Vi bedömer komponentindelning och avskrivningstider som rimliga.

10.5.2 Tillämpning av regelverk

Komponentindelningen som grund för avskrivning tillämpas på nya investeringar.

Vi anser att komponentmetoden ska användas även på de anläggningar som hör till äldre exploateringsprojekt som nu är under utredning.

10.6 Inventeringar

Enligt dokumentet Materiella anläggningstillgångar och exploateringsverksamhet som finns under rubriken Anläggningsredovisning på Insidan ska varje nämnd årligen inventera sina anläggningstillgångar. Särskild Inventeringsinstruktion finns framtagen och även den tillgänglig på Insidan. Av denna framgår att en inventeringsförrättare ska utses inom varje förvaltning med anläggningstillgångar. Protokoll ska upprättas och skickas till redovisningsenhetens anläggningsfunktion. Detaljerade anvisningar ges i Inventeringsinstruktionen hur inventeringen ska gå till.

10.7 Leasing

Leasingavtal redovisas enligt RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal.

I årsredovisningen för 2015 redovisas 613 mkr som kostnad för operationell leasing medan redovisat värde för finansiellt leasade tillgångar redovisas till 5 mkr, dvs av de hyreskontrakt kommunen tecknat har en mycket liten del klassats som finansiell leasing.

10.8 Redovisning av exploateringsprojekt

10.8.1 Redovisningsregler

Redovisningsreglerna för anläggningstillgångar framgår av Lagen om Kommunal Redovisning, KRL, kap 6 (se avsnitt 10.2).

RKR har gett ut skriften Redovisning av kommunal markexploatering, en praktisk vägledning med exempel.

Av betydelse har också RKR:s rekommendation 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar.

10.8.2 Redovisningen av exploateringsprojekt i Uppsala kommun

Redovisningen av exploateringsprojekt har i Uppsala kommun under många år inte följt lag och god redovisningssed. Projekt har inte avslutats i redovisningen och tillgångar som borde redovisas som materiella anläggningstillgångar är inte synliga i balansräkningen där de ingår som del av posten Exploateringsfastigheter med ett negativt saldo på -561 mkr i årsredovisningen för 2015.

I bokslutet för 2015 fanns 155 exploateringsprojekt öppna. I projekten fanns upparbetade inkomster på 2,4 miljarder kr och upparbetade utgifter på 1,8 miljarder kr. Många av dessa projekt är färdigställda i verkligheten men inte i redovisningen.

Kommunen har under 2016 genomfört ett omfattande arbete för att utreda vilka projekt som ska stängas i redovisningen och hur det ska ske. I princip skulle 1,8 miljarder kr kunna utgöra infrastruktur som gator och vägar, broar, rondeller, gång- och cykelbanor m m. Dessa tillgångar borde när de färdigställts ha redovisats som materiella anläggningstillgångar och blivit föremål för årliga avskrivningar. Med de procentsatser som enligt kommunen ska tillämpas för avskrivning av denna typ av tillgångar skulle det kunna röra sig om årliga avskrivningar på 50-100 mkr som inte bokförts.

Det går dock inte att i dagsläget bedöma hur mycket av de upparbetade utgifterna på 1,8 miljarder kr som ska bokföras som tillgång. Det är rimligt att anta att en stor del av beloppet ska bokföras som kostnad direkt och som möts av intäkter från markförsäljning och därför inte påverkar resultatet.

Utredningen av dessa projekt av varierande ålder är tidskrävande och har inte kunnat färdigställas till årsredovisningen för 2016. Ett antal projekt har dock identifierats som redan avslutade och som stängts i bokslutet. I den omföring som gjorts finns anläggningstillgångar och exploateringsutgifter på ca 200 mkr.

För återstående projekt finns en ambition att avsluta utredningen under 2017 och göra de ombokningar som föranleds av stängningar av projekt. I det arbetet ingår att rekonstruera de avskrivningar som borde ha gjorts under den period som förflutit sedan anläggningarna i den fysiska verkligheten färdigställdes och som för de äldsta projekten kan röra sig om 20-30 år tillbaka i tiden. Dessa avskrivningar utgör till största delen rättelse av tidigare år i redovisningen och ska då bokföras mot eget kapital.

10.8.3 Markförsäljningar

I anslutning till exploatering erhåller kommunen intäkter från markförsäljningar. Dessa intäkter ska när det gäller rena markförsäljningar redovisas som intäkt i sin helhet vid köparens tillträde av marken. I de fall intäkterna avser gatukostnadsersättning eller exploateringsavgifter ska intäkterna periodiseras över samma tid som de anläggningar de är avsedda att bekosta.

Periodiseringen av intäkter måste ske så att varje periodiserad post (köpekontrakt) är kopplad till specifik anläggning (gata, väg etc).

10.8.4 Effekter av rättelse

Det är idag inte möjligt att bedöma de totala effekterna av de rättelser som ska göras i redovisningen.

Principerna för korrekt rättelse är:

- Utgifter som ska aktiveras ska bokföras som anskaffningsvärde för gator och vägar m m
- De avskrivningar som genom åren borde ha gjorts på de belopp som nu aktiveras ska rekonstrueras och bokföras mot eget kapital
- De utgifter som inte ska aktiveras ska kostnadsföras. I den mån det rör sig om utgifter som borde ha kostnadsförts tidigare år ska de nu bokföras mot eget kapital.
- De inkomster som avser markförsäljning ska bokföras som intäkt.
- De inkomster som avser gatukostnadsersättning eller exploateringsavgifter eller motsvarande ska periodiseras mot avskrivningarna på de tillgångar dessa inkomster avser. I den mån det rör sig om avskrivningar för tidigare år ska rättelse ske mot eget kapital.

Det är olyckligt att utredningen av exploateringsprojekt inte färdigställts till bokslutet för 2016. Då kommunen själv inte anser sig ha tillräckligt underlag för omföringar kan tillräckliga slutsatser av de kommande omföringarna inte heller dras. På tillgångssidan kommer ett väsentligt belopp, sannolikt mellan 0 och 1,8 miljarder, att bokas som anskaffningsvärde för infrastruktur som ska bli föremål för årliga avskrivningar och därmed framtida årliga kostnader. På skuldsidan ska ett väsentligt belopp, sannolikt mellan 0 och 2,4 miljarder, bokföras som intäkter. Delar av det beloppet avser markförsäljningar tillbaka i tiden som ska bokföras direkt mot eget kapital. Andra delar kan avse ersättningar för exploatering och gatukostnader och ska periodiseras mot avskrivningar på infrastruktur. Det går därmed inte att fastställa hur resultat- och balansräkningar i bokslutet för 2016 skulle ha sett ut vid korrekt redovisning. Det går heller inte att ha en uppfattning om kommunens soliditet i bokslutet för 2016. Detta tal är bland annat kopplat till totala tillgångar och den korrekta totalen finns inte så länge utredningen inte färdigställts.

Kommunen har gjort bedömningen att utgifter på minst 1.350 mkr ska aktiveras som materiella anläggningstillgångar. Beloppet har därför bokförts som pågående nyanläggning i årsredovisningen för 2016. Motsvarande belopp har bokförts som skuld i form av förutbetald markförsäljning.

Vidare är påverkan på kommunens framtida resultat inte klarlagd. Det innebär att kommunen inte har tillräckliga underlag för budgeten avseende 2017 och kommande år.

10.9 Uppskrivning

Uppsala kommun gjorde i början av 90-talet uppskrivningar av värdet på materiella anläggningstillgångar med 3 miljarder kr. År 1994 fördelades värdet ut på enskilda anläggningstillgångar och avskrivningar enligt plan påbörjades på uppskrivna belopp.

Vid denna tidpunkt fanns inte den kommunala redovisningslagen, KRL. Den lagen började tillämpas 1998. Innan dess fanns regler i Kommunallagen, KL, angående redovisning. Dessa regler var kortfattade och gav ingen ledning kring t ex redovisningen av materiella anläggningstillgångar. Det fanns inte heller något normerande organ som RKR. Enligt KRL ska anskaffningsvärdet gälla och uppskrivningar är inte tillåtna. Det är inte idag möjligt att utreda de exakta och fullständiga motiven till den uppskrivning som gjordes i Uppsala kommun i början av 90-talet. En förklaring skulle ha kunnat vara att uppskrivningen helt eller delvis var en korrigerings av tidigare felaktig redovisning, t ex att infrastruktur som tidigare kostnadsförts borde ha aktiverats. Benämning av uppskrivna poster som belysning, broar, gångbanor, huvudgator grusöverbyggnad, lokalgator grusöverbyggnad etc skulle kunna tyda på det dock att dessa poster kan vara efterkonstruktioner 1994. Huruvida så var fallet kan inte fastställas idag.

Kommunen bolagiserade en hel del av fastighetsbeståndet för ca tre år sedan. Av kommunen ägda fastigheter fördes då över till kommunägda bolag. Bokförda värden på de fastigheter som fördes över bokades bort i kommunen. Det innebar att en stor del av kvarvarande uppskrivningar bokades bort.

I bokslutet för 2016 kvarstår uppskrivna värden på 755 mkr. På dessa uppskrivningar har avskrivningar sedan 1994 gjorts med 535 mkr och kvarvarande bokfört värde uppgår till 220 mkr. Avskrivningen för 2016 uppgår till 23 mkr som alltså påverkar resultat för 2016.

I bokslutet för 2016 har vidare en post om ca 41 mkr bokats bort. Posten avser ett delbelopp av uppskrivningen och skulle ha varit avskriven på 12 år men har förblivit oavskriven. Dokumentation saknas över posten och kommunen har därför bokat bort den mot eget kapital, i enlighet med vad som gäller för rättelse av tidigare års fel.

Under 2017 har kvarvarande bokfört värde på uppskrivningen bokats bort. Vi anser att den bortbokningen är en korrekt åtgärd.

KPMG, dag som ovan

Bo Ädel

Auktoriserad revisor